

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPCINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

3.1.1. PLANSKO RAZDOBLJE

Ukupni planski period ovoga Plana je petnaest godina, dakle do 2018. godine. U ovisnosti o gospodarskim, demografskim i ostalim kretanjima u Opcini, Županiji i Republici Hrvatskoj, potrebne su izrade *Izmjena i dopuna* ovoga Plana i prije tog roka. Ovim Planom predviđeno je nekoliko *planskih razdoblja novelacija* u okviru kojih je moguće i potrebno vršiti određene izmjene i dopune Plana kao bi se dopunili ciljevi postavljeni ovim Planom u skladu s novim saznanjima i potrebama za odgovarajućim prostorno-planskim rješenjima. Pretpostavlja se da će biti potrebno izvršiti izmjene i dopune Plana u intervalima ne dužim od pet godina. Kumuliranjem nekoliko *novelacija* i većeg broja novih saznanja, u određenom trenutku bit će potrebno izraditi i novi PPUO ne čekajući nužno završetak ovim Planom planiranog planskog perioda od petnaest godina.

3.1.2. RAZVOJ I URBANIZACIJA

U okviru prostorne i gospodarske strukture Županije, razvoj i urbanizacija područja Opcine temelji se na slijedećem: budućoj boljoj prometnoj povezanosti sa susjednim općinama i gradovima, gospodarskim planovima razvoja, održavanju demografskog rasta i raznim vidovima zaštite prostora u najširem smislu, a što je u skladu s postavkama županijskog prostornog plana. Vjerojatno je za očekivati, da će se nastaviti proces sekundarne urbanizacije. Procesi primarne urbanizacije će se ograničiti u granice građevnih područja koja su smanjena u odnosu na važeću prostorno-plansku dokumentaciju prije izrade ovoga Plana.

Iz svega recenog, za očekivati je, da će Opcina barem zadržati svoju položaj u hijerarhiji općina i gradova Županije kako to i predviđa PP Županije. Obzirom na veličinu Opcine, općinsko sudjelovanje u općem gospodarskom kretanju Županije, bez obzira na tijek razvoja Opcine, moglo bi biti sve značajnije obzirom na prometni položaj Opcine u odnosu na cijelu Županiju i teritorij Republike Hrvatske, te planirani tijek razvoja. Njeno sudjelovanje će se ocitovati najviše kroz sudjelovanje u međunarodnom prometu, poljodjelstvu i sitnom (privatnom) gospodarstvu.

U građevnim područjima Opcine ovim Planom nastoji se ujednaciti razvoj prostora i proces građenja naselja, a uz svu pažnju zaštite prirodnog i kulturnog naslijeđa. Dijelom spontani procesi širenja i građenja naselja ovim se planom usmjeravaju planskim širenjem i planskom zauzimanju prostora, ujednačavanju razlika potreba za prostorom (osobito za stambenu i gospodarsku izgradnju) i stvarnih mogućnosti prostora da prihvati potrebe.

Prostornim rješenjem se u granicama prostornih mogućnosti ostvaruju pretpostavke za razvoj područja Gradišta, jedinog naselja Opcine.

Plan nastoji elemente suprotnih razvojnih procesa općinskih prostora i neujednačenost razvoja prostornih cjelina, preokrenuti u smjeru osiguravanja mogućnosti za usklađeniji prostorni razvitak. U tome smislu prostorne pretpostavke razvoja, koje se donose ovim Planom, odnose se na:

- određivanje područja za razvoj gospodarstva;
- planiranje rekonstrukcije postojećih prometnica, kao i planiranje izgradnje nove lokalne (osobito unutar planiranih proširenja građevinskog područja) i županijske prometne mreže;
- planiranje poboljšanja infrastrukturne opremljenosti naselja u prostoru Opcine (osobito izgradnje kanalizacionog sustava, dogradnje sustava plinopskrbe, poboljšanje elektroopskrbe i telekomunikacije, te vodoopskrbe i sl.);
- određivanje lokacija za šport i rekreaciju među ostalim i kao dopune turističkoj djelatnosti.
- predviđanje bolje opremljenosti naselja u skladu s razinom središnje važnosti planirane Strategijom i Programom razvoja Republike Hrvatske i Prostornim planom Županije.;
- predviđanje izrade detaljnih planova uređenja (DPU) za odabrana područja određena ovim Planom ili *Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Opcine*;

3.1.3. SUSTAV NASELJA I RAZMJEŠTAJ FUNKCIJA PO NASELJIMA

U Opcini koja ima samo jedno naselje, prema popisu stanovništva iz 2001. godine živjelo je 3382 stanovnika, što u odnosu na 1991. godinu predstavlja porast od 85 stanovnika, odnosno 2,6%. Za uspostavljanje sustava naselja u nekom području važan je raspored uslužnih djelatnosti. Kako je naselje Gradište vrlo blizu državne ceste D55, i time vrlo dobro povezano sa Vinkovcima na sjeveru i Županjom na jugu, to su u Gradištu kao središnjem i jedinom općinskom naselju koncentrirane sve postojeće i planirane funkcije i sadržaji (osnovna škola, dječja ustanova, ambulanta, crkva). U samom središtu naselja smješteni su također poštanski ured, vatrogasni dom te veci broj trgovačko-ugostiteljskih sadržaja. U Gradištu se planira uređenje postojećih te proširenje športsko-rekreacijskih sadržaja za potrebe stanovnika naselja.

3.2 UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUCJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

3.2.1. UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUCJA

Prilikom utvrđivanja građevnih područja poštivane su odredbe *Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske* (Sabor, 1997.). Ona je temeljni dokument prostornog razvoja Republike Hrvatske i pruža osnovne smjernice za planiranje koje utvrđuju cjelokupan društveni stav čuvanja i zaštite prostora. U nastavku tu je *Program prostornog uređenja Republike Hrvatske* (NN 50/1999.), koji operacionalizira stavove *Strategije*, i normira veličinu građevnog područja naselja sa 300 m² po jednom stanovniku.

Slijedeci parametre iz navedenih viših dokumenata prostornog uređenja pri izradi Plana težilo se optimalnom rješenju građevnih područja naselja koje će Opcini osigurati razmjerno skladan prostorni i društveni razvoj, a sve u okviru zadanih parametara i ciljeva zaštite prostora i demografske revitalizacije. Granice građevnih područja u potpunosti su proizišle iz postojeće i planirane namjene i korištenja prostora. Pri izradi granica građevnih područja poštovane su nove pojave i procesi u prostoru Općine, koji su se u međuvremenu zbili, i konačno u potpunosti preporuke *Prostornog plana Vukovarsko-srijemske Županije*.

Kao dodatni cimbenik pri planiranju građevnih područja naselja uzeto je i pretpostavljeno daljnje nastavljanje pozitivnih demografskih tokova, omogućavanje višeg standarda življenja i potreba novih domaćinstava. Kako se postavljeni standardi ne bi prekoračili već prilikom izrade Prijedloga Plana, građevinska područja naselja planirana su samo oko postojećih izgrađenih jezgri naselja i to kao kompaktne zaokružene cjeline. Sukladno citiranim stavovima, nisu prihvaćeni zahtjevi koji su tražili uključivanje pojedinih izdvojenih katastarskih cestica zemljišta u građevno područje naselja. Površine građevinskih područja zadržane su u okviru planskih opredjeljenja, a građevinske površine naselja u okviru su očekivanih veličina građevinskih područja naselja prema Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije. Planiranje građevinskih područja temelji se na:

- procjeni demografskih kretanja stanovništva Općine u planskom razdoblju za koji se donosi ovaj Plan;
- potrebama i opravdanim zahtjevima za realizaciju gospodarskih programa razvoja,
- procjenama mogućnosti uklapanja postojećih zgrada u građevinska područja planirana ovim Planom,
- tradicijskim obilježjima građenja naselja,
- utvrđenim izgrađenim dijelovima građevinskih područja;
- obilasku terena i zahtjevima stanovnika,
- važećim građevinskim područjima na dan stupanja na snagu PPŽ Vukovarsko-srijemske županije.

Općinu Gradište čini većim dijelom poljodjelski prostor koji prekida zrakasta linearna struktura naselja. Karakteristična je veza stambene i proizvodne jedinice što je uzeto u obzir prilikom određivanja građevinskih površina pojedinih građevinskih parcela koje su time postale nešto veće. Pretežito građevinsko područje obuhvaća zemljište građevinskih parcela do dubine od 70-80,00 metara od regulacijske linije postojeće ili planirane prometnice. Težilo se očuvanju povijesne strukture tipologije izgradnje (tamo gdje je još prepoznatljiva). Zato je bilo nužno planirati manju gustocu izgrađenosti da bi se dubljim parcelama omogućio smještaj gospodarskih zgrada i da bi se zadržao karakterističan udio voćnjaka, vrtova i gajeva uz stambenu jedinicu koji čini obris i sliku naselja. Gradište ima u određenoj mjeri očuvanu povijesnu sliku naselja, strukturu i morfologiju, te se pri utvrđivanju građevnih područja naselja vodilo računa ograničenjima i preporukama:

- za nove gradnje prvenstveno je uputno koristiti rezerve neizgrađena prostora unutar naselja (dijeljenjem velikih parcela, smanjenjem agrarnih dijelova okućnica, ispunom unutar blokova uz zadržavanje tradicijskih vrtova i vocnjaka između dvaju stambenih prometnica, izgradnjom praznih i "preskocjenih" parcela, zamjenskom gradnjom na mjestu starih i dotrajalih kuća, itd.), a pri tome naselja ne širiti na vanjskim rubovima;
- važna proširenja građevnih područja moraju se oblikovati tako da podržavaju izvornu tipologiju naselja;
- ograničiti linearno protezanje naselja uz jace prometnice, koje u konacnici može rezultirati nepoželjnim spajanjem pojedinih razdvojenih dijelova naselja u necitljivu aglomeraciju bez identiteta;
- za izdvojene gospodarske točke koje su nastale izvan naselja ("salaši" i sl.) ne treba širiti građevno područje niti dozvoliti novu gradnju budući da je riječ o specifičnom obiteljskom tipu točkaste izgradnje u agrarnom zaleđu sela, koje nikada nije generiralo nastanak novih naselja;
- sve poznate ili moguće arheološke predjele izuzete su iz građevnog područja;
- nastojanje da se izbjegnu velike neprekinute površine građevnih područja;
- nastojanje da odnos izgrađeno-neizgrađeno unutar građevnog područja naselja ne pređe odnos 1:1;
- čuvanje vrijednoga poljodjelskog zemljišta;
- čuvanje predjela zaštite kulturnog i prirodnog naslijeđa (građevine i površine za zaštitu urisane su na listovima u grafičkom dijelu plana),
- ograničenja odnosno zabranu gradnje unutar zaštitnih pojasa infrastrukture.

Građevno područje za potrebe gospodarskih sadržaja određeno je temeljem stvarnih potreba. Određena su i područja za šport i rekreaciju. Sva ograničenja, koja je bilo moguće spoznati tijekom izrade ovoga Plana, uzeta su u obzir prilikom planiranja širenja naselja. Zbog nepostojanja i nemogućnosti izrade stručnih studija, tijekom izrade ovoga plana, mnogi od ovih činitelja su uzimani u obzir djelomično - na temelju obilaska terena i podataka koje je bilo moguće tom prilikom prikupiti. Ako se prilikom provedbe ovoga plana utvrde precizna i na terenu uočljiva ograničenja, ne samo ovdje navedena nego i druga, potrebno je to zabilježiti i onemogućiti možebitnu izgradnju na takvim terenima.

U sklopu građevnog područja moguća je izgradnja (obnova):

- stambenih zgrada;
- stambeno-poslovnih zgrada (stamb. zgrade s uslužnim, obrtničkim, trgovačkim i drugim sadržajima);
- gospodarskih zgrada (obrtничke radionice, mali proizvodni pogoni ako zadovoljavaju uvjete zaštite);
- zgrada javnih namjena ili s javnim sadržajima;
- uslužnih, trgovačkih i turističkih djelatnosti (samostalno i u kombinaciji sa stanovanjem).

Moguće je graditi ili obnavljati i prilagodivati postojeće gospodarske zgrade za obrtničke radionice i male proizvodne pogone, ako nije ugrožen život i rad ostalih stanovnika naselja i ako to uvjeti zaštite kulturne i prirodne baštine dozvoljavaju. Građevna područja za gospodarske zone određuju se za gradnju, poslovnih, servisnih, skladišnih i komunalnih objekata, građevnih pogona i pogona za preradu raznih sirovina i drugih sličnih gospodarskih objekata. Planom su predviđena smanjenja građevinskog područja. Važeće građevinske površine naselja se u cjelini smanjuju, premda se negdje i osnivaju nove (minimalno i u pravilu za potrebe proizvodnih gospodarskih funkcija). Izvršene izmjene imale su cilj zadovoljiti potrebe i zahtjeve korisnika prostora i uvažiti obvezna ograničenja koja određuju propisani uvjeti korištenja prostora, morfologija terena, zaštita kulture i prirodnog naslijeđa.

3.2.2. OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Opcina nema raznoliku i složenu namjenu prostora. Temeljna podjela prostora Općine je trojaka: prostor namijenjen za građevna područja, prostor izvan građevnih područja, te prostor prometnih i infrastrukturnih koridora. Detaljnije, građevna područja namijenjena su za: građevna područja naselja; građevna područja za gospodarsku izgradnju; građevno područje za šport i rekreaciju; građevno područje za poslovno-komunalnu namjenu građevno područje za ugostiteljsko turističku namjenu te groblja. Površine izvan građevnih područja su slijedeće: šumske površine, površine branjevina i šibljaka (privatnih i gospodarskih šuma) te poljodjelske površine. Površine prometnih i komunalno-infrastrukturnih pojaseva jesu: ceste i željeznica, te pojasevi energetske i ostalih infrastrukturnih vodova.

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

Red. broj	Naziv općine	OPCINA GRADIŠTE	Oznaka	Ukupno ha	% od površine općine	stan/ha ha/stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	Gradjevinska područja	ukupno	GP	280.2150	4,91	12,07
	izgrađeni dio GP	ukupno		106.3700	1,86	
	neizgrađeni dio (planirano proširenje)			173.8450	3,05	
1.2.	NAMJENA POVRŠINA					
1.2.a.	Namjene površina unutar gradjevinskog područja		GP	225.1600	3,94	15,02
	stambena namjena			190.6900	3,34	
	mješovita namjena - pretežito stambena			26.3300	0,46	
	mješovita namjena - pretežito poslovna			5.7300	0,10	
	javna i društvena namjena - škola			2.4100	0,04	
1.2.b.	Van gradjevinskog područja		GP	55.0555	0,94	
	gospodarska namjena - proizvodna, pretežito			52.9155	0,92	
	zanatska			2.1400	0,02	
	ostale površine - groblje					
1.3.	Poljoprivredne površine		P	4054.3250	71,07	*
	umjereno ograničeno obradiva tla			1549.6505	27,15	0,45
	ostale poljoprivredne površine			2504.6745	43,92	0,74
1.4.	Šumske površine		Š	1367.9300	23,97	*
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine		PŠ	0.0000	0,00	*
1.6.	Vodene površine		V	4.1100	0,08	*
	- vodotoci			4.1100	0,08	
	Općina	ukupno		5706,58	100,00	*
2.0.	ZAŠTICENE CJELINE					
2.1.	Zaštićena prirodna baština (zaštita PPUO)			1684.06	0,69	*
2.2.	Zaštićena graditeljska baština			0	0,00	*
	- povijesne graditeljske cjeline A zona zaštite			0		
	- povijesne graditeljske cjeline B zona zaštite			0		
	- povijesne graditeljske cjeline K zona zaštite			0		
	Općina	ukupno		1684,06	0,69	*

3.2.2.1 Gradjevna područja naselja

U sklopu ovih prostora predviđaju se gradjevna područja naselja za PRETEŽITO OBITELJSKU STAMBENU IZGRADNJU sa svim pratećim sadržajima, prihvatljivim u gradevnim područjima naselja. To su uglavnom postojeće izgrađene površine naselja uz manja proširenja na nove površine. Iako su zauzete neke nove površine, koje nisu bile u gradevnom području dosadašnjega važećeg Prostornoga plana za područje Općine, predviđene površine gradevnih područja su ukupno manje od dosadašnjih. Osim gradevnoga područja za stambenu namjenu u naseljima predviđene su manje površine za mješovitu, poslovnu, kao i javnu namjenu. Vecim dijelom su to postojeće građevine i namjene, dok su nove takve namjene moguće i u sklopu površina namijenjenih stanovanju.

3.2.2.2 Gradjevna područja za gospodarsku izgradnju

U sklopu gradevnog predjela "Gradište – Ambarine" predviđenih za gospodarsku namjenu planira se izgradnja različitih pogona potrebnih komunalnom servisiranju, te građevine za proizvodne i preradivačke gospodarske djelatnosti, koje zbog svoje namjene i veličine ne mogu biti smještene uz obiteljske zgrade i na obiteljskim gradevnim parcelama. Prije izgradnje potrebno ih je opremiti potrebnom komunalnom infrastrukturom. Nisu moguće djelatnosti koje onečišćuju okoliš. U predjelima gospodarske izgradnje mogu se planirati prostori za uređenje farmi (uzgajivačko i proizvodno-preradivačkog obilježja).

3.2.2.3 Građevna područja za groblja s mrtvacnicom

Postojeće groblje se zadržava, a predviđena su i možebitna proširenja. Na groblju se dozvoljava dogradnja ili rekonstrukcija postojeće mrtvacnice.

3.2.2.4 Građevna područja za športsko-rekreacijsku namjenu

Športsko-rekreacijska namjena planirana je u južnom dijelu naselja. Uz postojeće površine predviđeni su i prostori za možebitno širenje, kako za športske terene, tako i za prateće građevine (klubovi, svlačionice, spremišta opreme i manji ugostiteljski sadržaji). Ugostiteljski, trgovački i uslužni sadržaji unutar građevina za šport i rekreaciju ne smiju zauzimati više od 20% bruto izgrađene površine zgrade osnovne namjene (športa i rekreacije). U građevnom području naselja potrebno je urediti manja dječja igrališta.

3.2.2.5 Šumske površine (privatne i državne gospodarske šume)

Šumske površine i površine šumskoga zemljišta su visoke šume, te površine branjevina i šibljaka. Površine u privatnom vlasništvu su slabo korištene. Površine pod šumama se odnose na: šume kojima gospodari Uprava šuma Vinkovci i privatne šume. Gospodarenje šumama se vrši jednostavnom i proširenom biološkom reprodukcijom. Šume na području Vukovarsko-srijemske županije ugrožene su gradnjem infrastrukturnih koridora, velikim promjenama vodnog režima (Spacvansko-Studvanska depresija) te odlaganjem komunalnog otpada na šumskom području. Zaštita šuma odnosi se posebno na cestovne koridore koji prolaze uz i kroz šumska područja te se na tim dionicama primjenjuju posebne mjere zaštite. Podržavanje višestruke uloge i funkcije šuma i šumskih površina obuhvata:

- ocuvanja i održivog razvoja svih vrsta šuma i na njima temeljenih dobara, uključujući šumske terene kao i druga područja iz kojih se crpe blagodati šuma,
- ocuvati šume od ogoljavanja i preusmjeravanja na druge tipove uporabe zemlje, pod utjecajem sve većih potreba stanovništva, širenja poljodjelstva, uključujući i nedostatak odgovarajućeg nadzora šumskih požara i neodržive komercijalne šumske radove,
- održati postojeće šume putem ocuvanja i pravilnog gospodarenja, te održati i povećati pošumljena područja i šumski pokrov u određenim područjima, putem ocuvanja prirodnih šuma, njihove zaštite, rehabilitacije i regeneracije te akcije pošumljivanja novih i već pošumljenih područja, kao i sadnju drveća u cilju održavanja ili pak vraćanja ekološke ravnoteže,
- djelovati na ocuvanju šuma u reprezentativnim ekološkim sustavima i krajobrazima - prvenstveno autohtonih šuma,
- provoditi obnavljanje vegetacije u ogoljelim prostorima, radi suzbijanja opustošenja i sprječavanja erozije, kao i radi drugih zaštitnih funkcija i nacionalnih programa rehabilitacije šumskih površina,
- ostvariti razvoj i jatanje šuma zasadenih u neindustrijske svrhe s ciljem održavanja ekološko prihvatljivih područja, odnosno regeneracije na odgovarajućim lokacijama,
- povećati zaštitu šuma od zagadivaca, požara, nametnika, bolesti te drugih loših utjecaja čovjeka,
- istovremeno s prenamjenom šumskog zemljišta privoditi namjeni zamjenske površine.

Gospodarenje šumama provodit će se prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na nacelima biodiverziteta i obnovljivim resursima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljivanjem. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu šumskih i drugih prirodnih površina. Neće se dozvoliti neplanska izgradnja zgrada sekundarnog stanovanja uz Bosut, Beravu i rubna šumska područja. Gradnje građevina izvan građevnog područja ograničava se tako da ne mogu nastajati novi izdvojeni dijelovi naselja, ulice i grupe građevina, građevine uz obale vodotoka i šumsko zemljište. Gospodarske djelatnosti mogu se graditi samo u za to predviđenom prostoru istočno od državne ceste D55.

Sprječavanje i sanaciju erozije i bujica obuhvata i dugoročno planiranje zajedničkog rješavanja zaštite od erozija sa šumarstvom i drugim zainteresiranim grupacijama. Vegetaciju i šume uz Bosut i Beravu, kao pritoke rijeke Save treba ocuvati zbog usporavanja erozije. Ocuvanje raznolikosti krajobraza treba temeljiti na ocuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti gradnje na izloženim lokacijama u krajobrazu. Šume su važan sastavni dio krajobraza. Izraz su lokalnog vizualnog identiteta i sudjeluju u oblikovanju njegove "slike".

3.2.2.6. Poljodjelske površine

Poljodjelske površine dvojako su razvrstane - kao poljodjelske površine u širim predjelima naselja koje se koriste za intenzivno poljodjelstvo (pretežito u središnjem i južnom dijelu općine) te poljodjelske i šumske površine pretežito sjevernoga dijela općine (manje nastanjeni prostori) koji tvore svojstven *mozaik šumskih i poljodjelskih* površina. Ocuvanje vrijednog poljodjelskog zemljišta i osiguranje potrebnih novih površina za razvoj gospodarstva naglašava potrebu donošenja mjera za poticanje boljeg iskorištenja građevnog zemljišta. Do zaživljavanja tih mjera proširenja građevnih područja za potrebe proizvodnje mogu se odobravati na temelju konkretnih programa, a ne kao ponudbene opcije. Na karti 1. *Prostori za razvoj i uređenje* razlikuju se poljodjelska tla različite kakvoće (osobito vrijedno tlo, vrijedno tlo, ostala obradiva tla i ostala poljodjelska tla). Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja na poljodjelskom zemljištu relativno najboljih bonitetnih klasa može se iznimno dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljodjelske proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih objekata u funkciji poljodjelske proizvodnje. Smještanje građevina i trasa infrastrukture planirano je koordinirano tako da se što više koriste postojeći pojasevi, izbjegavaju šume i vrijedno poljodjelsko zemljište, da se ocuva cjelovitost prirodnih i izgrađenih struktura te omogući zaštita krajobraza.

**ODNOS POVRŠINA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA PREMA PROSTORNOM PLANU (bivše) OPĆINE ŽUPANJA,
 DANAS IZGRAĐENOG GRAĐEVNOG PODRUČJA, PODRUČJA BRISANOG IZ GRAĐEVNOG PODRUČJA TE PODRUČJA
 UVRŠTENIM U GRAĐEVNO PODRUČJE OVIM PLANOM (izraženo u hektarima)**

NASELJE GRADIŠTE	POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA PREMA STAROM PLANU	DO DANAS IZGRAĐENO GRAĐEVNO PODRUČJE	STARO PLANIRANO GRAĐEVNO PODRUČJE ZADRŽANO PREMA PLANU	POVRŠINA NOVIH CESTICA KOJE SU PPUO-m UVRŠTENE U GRAĐEVNO PODRUČJE	UKUPNA POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA PREMA PLANU	POVRŠINA STARIH CESTICA KOJE SU OVIM PLANOM ISKLJUCENE IZ GRAĐEVNOG PODRUČJA
Stambena namjena	427,39 ha	106,37ha	183,77 ha	6,92 ha	190,69 ha	147,18 ha
Mješovita namjena			26,33 ha	00,00 ha	26,33 ha	
Gospodarska namjena			24,87 ha	28,04 ha	52,91 ha	
Javna i društvena namjena			2,41 ha	00,00 ha	2,41 ha	
Mješovita – poslovna namjena			5,73 ha	00,00 ha	5,73 ha	
Groblje			2,14 ha	00,00 ha	2,14 ha	
UKUPNO	427,39 ha	106,37 ha	245,25 ha	34,96 ha	280,21 ha	147,18 ha

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

Osnovna planska usmjerenja za razvitak gospodarstva naznačena su u *PPŽ-u* pa time čine jedan od elemenata za prostorno-gospodarski planski model razvitka Županije. Ipak, buduća struktura industrije na županijskoj razini, a time i na općinskoj razini trebalo bi temeljiti i na proizvodima primarne poljodjelske proizvodnje. To znači da bi budućni razvoj trebalo usmjeriti prema vlastitom poljodjelskom prostoru u funkciji industrijske proizvodnje izgrađene u vlastitom prostoru. Sveukupne gospodarske aktivnosti odvijale su se tijekom proteklih godina u izuzetno teškim i složenim uvjetima uzrokovanim nizom ograničavajućih čimbenika, a prvenstveno ratnim okruženjem i posljedicama ratnog djelovanja. Kao rezultat ratnih razaranja na području Općine pocijnene su znatne štete na opremi, mehanizaciji te na gospodarskim građevinama, kao i na građevinama infrastrukture te su se direktno odrazile na smanjenje gospodarske aktivnosti. Vecina direktnih šteta u poduzecima sanirana je iz vlastite akumulacije, odnosno na štetu vlastitih obrtnih sredstava, a likvidnost tvrtki bila je, i ostaje veliki problem zbog niskog stupanja iskorištenosti instaliranih kapaciteta, smanjenog opsega industrijske proizvodnje, teškoca u plasmanu gotovih proizvoda i usluga i slabog obrtnog kapitala. Prometni položaj Općine dodatno omogućuje razvoj proizvodnih djelatnosti.

Program obnove gospodarstva usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privredivanja, uvažavajući komparativne prednosti prostora i gospodarstva cijele Županije. Osposobljavanje i modernizacija postojećih objekata i kapaciteta jedan je od osnovnih zahvata koji se moraju poduzeti s ciljem oživljavanja gospodarskih aktivnosti. Posebno značajan segment oživljavanja gospodarstva je poduzetništvo kojem treba pokloniti posebnu pozornost. Preduvjet uspješnijeg razvoja gospodarstva je modernizacija prometnog sustava te obnova i izgradnja prateće infrastrukture. Obnova proizvodnih kapaciteta ne predviđa rekonstrukciju prijašnjih stanja već svodenje kapaciteta na optimalnu razinu iskorištenja. Buduća struktura gospodarstva na općinskoj razini temeljiti će se na proizvodima poljodjelske proizvodnje. To znači da bi budućni razvoj trebalo usmjeriti na stavljanju vlastitog poljodjelskog prostora u funkciju industrijske proizvodnje izgrađene u vlastitom prostoru. Najvažniji procesi u razvitku poljodjelstva odvijat će se u smjeru tržišnog ustrojavanja bivših velikih poduzeca i temeljit će se na obilježjima poljodjelskog proizvodnog prostora.

Blizina industrijskih središta Županje i Vinkovaca utjecati će na gospodarski razvoj u budućnosti koji će se temeljiti na izmještanju određenih industrijskih i servisnih pogona iz industrijskih središta kao i na razvoju izdvojenih gospodarskih i servisnih jedinica u širem prostoru. Za mogući budućni gospodarski razvoj Općine osigurane su ovim Planom prostorne pretpostavke kroz planiranje gospodarskog područja. Intenzitet rasta i razvoja gospodarstva uvjetovan je razvojem infrastrukture.

Sva perspektivna obiteljska poljodjelska gospodarstva morat će svoje poljodjelske posjede značajno povećati. Do njihovog okrupnjavanja može doći preraspodjelom velikih zemljišnih površina u državnom vlasništvu ili tako da jedan broj nestane. Velicina posjeda ovisi o broju radno sposobnih članova obitelji, o izgrađenosti i opremljenosti gospodarstva, te o namjeni proizvodnje. Javljat će se krupna ratarska, zatim stocarska i mješovita ratarsko-stocarska gospodarstva. Najperspektivnija su ratarsko-stocarska obiteljska gospodarstva. Svako gospodarstvo morat će izuzetno pratiti tržišne zahtjeve i prema njima odrediti strukturu proizvodnje, a to znači u plodoredu imati veću zastupljenost proizvodnje stocne hrane za vlastite potrebe u okviru gospodarstva, te veću sjetvu industrijskog bilja vjerojatno na štetu manjih sjetvenih površina pod pšenicom. Broj uvjetnih grla stoke u uzgoju trebao bi iznositi bar jedno uvjetno grlo po hektaru.

Sitnija obiteljska poljodjelska gospodarstva moraju tražiti radno intenzivnu proizvodnju kao što su povrće, voće, sitna stoka i sl. U ekonomskom pogledu treba težiti postizavanju ravnoteže između visine i količine proizvoda i troškova proizvodnje jer to osigurava najprofitabilniju proizvodnju. Da bi se ovo postiglo treba pružiti i omogućiti stručno i praktično proizvodno usavršavanje. Krupna i opremljena obiteljska poljodjelska gospodarstva u okviru svojega posjeda imaju: izgrađenu infrastrukturu, izgrađene stambene i gospodarske objekte, dobru mehanizaciju i opremu, dosta dobro praktično, proizvodno i tehnološko iskustvo, zaokruženu veličinu gospodarstva, kapacitete gospodarstva usklađene s veličinom gospodarstva i to s veličinom posjeda od 10 do 100 ha. Cesti nedostatak je višak strojeva velikog radnog učinka te problemi tržišno-komercijalne naravi (nabava repromaterijala i prodaja robe po najpovoljnijim uvjetima).

Proizvodnju obiteljskih poljodjelskih gospodarstava sa proizvodnjom za vlastite potrebe, te prodaju na tržištima i u maloprodaji svojih roba određuje: velicina posjeda od 1-10 ha, slaba opremljenost mehanizacijom i gospodarskim gradevinama, nedefinirana budućnost ovih gospodarstava i nedostatak ili višak mehanizacije koji nepovoljno utječu na proizvodno-ekonomske efekte. Ova gospodarstva moraju se usmjeriti k proizvodnji radno intenzivnih kultura: voca, povrća, sitnom stocarstvu ili kooperativnoj proizvodnji za poznatog kupca. Pri tome treba težiti da po jedan član obitelji iz tih gospodarstava bude u radnom odnosu van gospodarstva radi osiguranja dopunskih prihoda.

3.3.2. Turizam

Potencijali turizma temelje se na prirodnim ljepotama, arheološkim lokalitetima i kulturnim dobrima te ocuванom ruralnom prostoru. Mogućnosti razvoja lovnog i ribolovnog turizma na području općine su velike. Ovaj prostor pruža mogućnost za razvoj ruralnog turizma uz isticanje značaja ekopoljodjelstva i proizvodnje zdrave hrane u uvjetima tradicijskog graditeljstva. Potrebno je stoga što hitnije izraditi *Studiju o turističkim mogućnostima* u kojoj bi se:

- vrednovalo tranzitnog korisnika usluga,
- koristilo komparativne prednosti bogatstva prirodnih resursa za razvoj turističke djelatnosti - kompleksa šuma, nezagadenih vodotoka, razvoja lovnog, ribolovnog turizma i seoskog turizma,
- oblikovao turistički identitet općine i jacati promidžbenim aktivnostima turističku gravitaciju,
- istaknulo prirodne osobitosti i povijesne i druge vrijednosti (arheološke lokalitete, zaštićene šume te tradicionalne manifestacije).

Prirodni potencijal Općine karakterizira postojanje povoljnih prirodnih uvjeta za razvoj lovnog i seoskog turizma. Posebna turistička zona ili građevinsko područje za turističku izgradnju nije planirano. Prometni položaj Općine omogućiti će bolju razvijenost turizma. Posebno je važno sa turističkim programima istaknuti prednosti prostora za: lov, ribolov, edukacijska i orijentacijska organizirana boravišta u ocuvanim šumskim zajednicama, jahanje, ...

3.3.3. Lovstvo

Lovstvo na području Vukovarsko-srijemske županije i Općine Gradište ima dugu tradiciju, a lovišta zauzimaju značajne površine. Lovišta ne bi smjela obuhvacati površine naselja, niti površinu do 300 m udaljenosti od izgrađenog dijela naselja. Ovlaštenik prava lova dužan je poduzimati mjere za sprječavanje šteta od divljaci, graditi i održavati lovno-gospodarske objekte, održavati prosjeke i šumske cistine te održavati brojno stanje divljaci u granicama kapaciteta lovišta dozvoljenog propisanog lovno-gospodarskom osnovom. Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljaci, ugostiteljskim uslugama i specijalitetima s posebnostima tradicijskog kulinarnstva i oživljavanjem tradicijskih obrta. Razvoj lovnog turizma moguć je uz pravilno gospodarenje lovištima, što osobito obuhvaća poticanje uzgoja divljaci.

3.3.4. Društvene djelatnosti

Planom su predviđene sve pretpostavke za razvitak obrazovanja, znanosti, kulture, zdravstva i športa. Građevine i prostore društvenih djelatnosti treba što ravnomjernije rasporediti u prostoru kako bi bili dostupni svim korisnicima. Treba poticati utemeljenje općinskog kulturnog centra koji će omogućiti izravnije učešće stanovništva u umjetničkim i kulturnim događanjima. Treba omogućiti viši standard pružanja usluga te posebno organizirati sustav zbrinjavanja starijih kucanstava ravnomjernijim prostornim rasporedom zdravstvenih usluga. Treba povećati broj sportskih objekata i sadržaja. Izgradnja novih ili prilagodba postojećih zgrada planira se u sklopu građevinskih područja naselja. Planom nisu predviđena posebna mjesta, odnosno parcele kao posebne površine za izgradnju novih ili prenamjenu postojećih zgrada društvenih djelatnosti. Novi sadržaji društvenih djelatnosti smještavati će se unutar građevinskih područja na parcelama koje omogućuju kvalitetno funkcionalno i oblikovno prostorno i arhitektonsko rješenje.

3.4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Uređivanje prostora unutar obuhvata Plana kao što je izgradnja građevina, uređivanje zemljišta te obavljanje drugih djelatnosti iznad, na ili ispod površine zemlje može se obavljati isključivo u suglasju s ovim Planom, odnosno postavkama koje iz njega proizlaze. Općinsko naselje izgrađeno je i planirano linearno duž prometnica – županijskih i lokalnih cesta koje su okosnice njegova rasta i razvitka. Nacelno, uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora mogu se shvatiti kao sustav složen od: područja posebnih uvjeta korištenja dijelova Općine, područja posebnih mjera uređivanja i područja osobite zaštite dijelova Općine.

Područja posebnih uvjeta korištenja dijelova Općine, obuhvaćaju zone predviđene za donošenja prostornih planova užih prostornih cjelina, odnosno detaljnih planova uređenja (DPU). Planira se donošenje Detaljnog plana uređenja (DPU) za središnji dio naselja Gradište. Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru odredit će se vremenski plan izrade navedenog detaljnog plana uređenja (DPU), kao i možebitni detaljniji planovi pojedinih manjih područja. Područja posebnih mjera uređivanja unutar Općine treba promatrati u okviru odredaba ovoga Plana, odnosno mjera uređivanja pojasa cestovnih i željeznickih prometnica, kao i način uređivanja terena unutar zaštitnih pojasa dalekovoda. Sve to se treba provoditi u sklopu važećih zakonskih propisa i standarda.

Područja osobite zaštite odnose se na režim zaštite područja prirodnog naslijeđa, koji obuhvata zaštitu krajobraza (sve vrijedne šumske, poljodjelske i parkovne prostore) - *prirodnog, kultiviranog*, odnosno područja izrazitih prirodnih i ruralnih krajobraznih vrijednosti. Režim zaštite područja kulturnog naslijeđa obuhvata *režim zaštite naselja i dijelova naselja* kulturno-povijesnih spomenickih i ambijentalnih vrijednosti te *arheoloških zona, pojedinih arheoloških nalazišta, sakralnih, civilnih* i slicnih građevina. U nastavku, to se odnosi na *režim zaštite prostornog sklopa* - kao složenog oblika zaštite. *Sklop* predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao funkcionalnu, oblikovnu i osobito vizualnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.

Režim zaštite kulturnog krajobraza - područja odnosi se na osobito tradicijske ruralne, odnosno urbane strukture, kao krajobraznih vrijednosti. Kao posebna vrijednost vrednuju se vizure **NA** i vizure **SA** određenih tocaka. Drugim riječima, uspostavljaju se i posebno štite kvalitetne vizure. Ciljevi ocuvanja i uređenja krajobraza su prostorna, ekološka, gospodarska, socijalna i kulturna raznolikost i skladnost te ocuvanje identiteta područja. Ocuvanje raznolikosti krajobraza treba temeljiti na ocuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti gradnje na izloženim lokacijama u krajobrazu. Prirodne krajobraze treba sacuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi karakteristisan biotički potencijal ovog područja.

Planom je dano vrednovanje zatečenih elemenata identiteta spomenutih okoliša s prijedlogom razine zaštite, uređivanja i korištenja inventariziranih spomenika kulturno-povijesne i graditeljske baštine. Naselja i građevine inventarizirane ovim Planom prikazani su na grafičkom listu **3a Područja posebnih uvjeta korištenja** i u **Zbirnoj Tablici Nepokretnih Kulturnih Dobra Općine**, u poglavlju 3.4.2. tekstualnog dijela ovog Plana. Važan dio stroge zaštite kulturno-povijesnih građevina i ansambala tradicijskih ruralnih cjelina predstavlja zaštita neposrednog "*kontaktnog prostora*" oko kulturno-povijesnih struktura i građevina, koji s navedenim strukturama tvori vrijedne krajobrazne sklopove izrazitih lokalnih ambijentalnih obilježja. Granice i površine određene su na katastarskim podlogama na grafičkom listu **4 Građevinska područja naselja** na katastarskim podlogama u mjerilu 1:5000.

Koncepcija razvoja ovim Planom uključuje: povećanje gustoće izgrađenosti u naseljima, planiranje širenja naselja na način da se ograniči širenje građevnih područja duž državnih i županijskih cesta, omogući izgradnja gospodarskih, društvenih, zdravstvenih, rekreacijskih, servisnih i drugih građevina, ocuvanje ambijentalnih vrijednosti i zaštitu identiteta krajobraza - posebno naselja. Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritetne djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti. Koncept daljnjega oblikovanja krajobraza, ruralnog oblikovanja, mora vrednovati graditeljsko naslijeđe i u najvećoj mogućoj mjeri poštovati povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju organizaciji i oblikovanju prostora. Osnovne postavke ovog plana vezano za građevna područja su slijedeće:

- građevna područja moraju racionalno iskoristavati prostor i ne smiju se širiti duž županijskih i državnih cesta, a niti na vrijednom poljodjelskom ili šumskom zemljištu,
- građevna područja naselja ne smiju se širiti isključivo u jednom smjeru na način da postupno teže ka prostornom povezivanju dvaju ili više naselja,
- oblik građevnog područja naselja treba u što većoj mjeri slijediti izvorni identitet prostora naselja čuvajući cjelovitost krajobraza,
- gradnje treba planirati tako da se povećava zaštita vrijednosti prostora i štedljivo gospodari izvorima.

Gradnje građevina izvan građevinskog područja mora biti tako da ne mogu nastajati nova naselja, ulice i grupe građevina, a niti se smije planirati gradnje uz obale vodotoka, uz prometnice, uz vrijedno uređeno poljodjelsko i šumsko zemljište. Gradnje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajobraz s ciljem ocuvanja prirodnog prostora - konfiguracije tla, šuma, vrijednog poljodjelstvo zemljišta i vodotoka. Za takvo gradnje potrebno je osigurati uvjete zaštite okoliša, posebno odvodnje otpadnih voda, zaštite voda od drugih oblika zagađivanja, zbrinjavanje otpada i drugo. Izvedbu sustava odvodnje treba provoditi postupno sukladno količini otpadnih voda, osobitostima recipijenata te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uređaja.

Za gospodarske građevine koje nisu obuhvacene sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave odvodnje i uređaje za pročišćavanje. Prioritetan zadatak je izraditi dokumentaciju kojom se određuju uvjeti odvodnje otpadnih voda, prostorni obuhvat (naselja koja se na te sustave priključuju), položaj kolektora, smještaj uređaja za pročišćavanje te uvjete prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti recipijenata. Zaštitu od voda treba provoditi rekonstrukcijom i izgradnjom obaloutvrda, regulacijskih radova i nasipa uz sve vodotoke.

Prirodni krajobraz treba sacuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi bioticki potencijal, osobito onaj koji je karakteristican za pojedina podrucja. Niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajobraza, a tamo gdje je oštećen treba izvršiti sanaciju. Nužno je uspostavljanje vrijednosnih odnosa između kulturnog naslijeđa i zaštićene prirode kao i odnosa svih oblika kulturnih dobara prema kulturnom krajobrazu.

Proizvodne funkcije – gospodarske građevine grade se unutar građevnih područja naselja. Povećanja površina za potrebe smještaja gospodarskih funkcija treba planirati na temelju poznatih programa. Izvan građevinskih područja mogu se smještavati građevine sukladno zakonu i odredbama za provođenje ovog plana, a odnosi se na farme i građevine u funkciji poljodjelstva, turističke građevine sa smještajem, rekreacijske predjele i sl. Gradnja farmi regulirana je s temeljnim ciljem da se ostvare optimalni uvjeti smještaja u odnosu na veličinu i tehnologiju farme te potrebnu kvalitetu života u njihovom okruženju. Poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time pokušati zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora. Agrotehničke aktivnosti treba uskladiti sa vodnim gospodarstvom te nacelima održivog korištenja zemljišta. Poticati treba proizvodnju zdrave hrane te bolje iskoristavati postojeće i privoditi svrsi zapuštene poljodjelske površine.

3.4.1. ZAŠTITA PRIRODNOG NASLIJEĐA

Prirodne vrijednosti nekog područja kao i posebnosti i vrijednosti krajobraza zaštićuju se temeljem nekoliko važecih Zakona. Vecim dijelom ocuvani prirodni prostori te biološka raznolikost lokaliteta i krajobraza zaštićuje se *Zakonom o zaštiti prirode*. Kulturne povijesne i graditeljske značajke krajobraza uz prirodne elemente zaštićuju se *Zakonom o zaštiti i ocuvanju kulturnih dobara* i *Zakonom o zaštiti prirode* što ovisi o zastupljenosti i ocuvanosti izvornih prirodnih cjelina. Šumske površine kao jedan od bitnih prirodnih stabilnih ekoloških sistema zaštićene su *Zakonom o zaštiti šuma* kojim se propisuje način racionalnog gospodarenja i obnove šumskih sastojina. Prostorni plan u razradi korištenja prostora i gospodarenja prostorom ugrađuje i zaštitu pojedinih dijelova područja s posebnim mjerama zaštite i ocuvanja. Do danas nisu u smislu recenih zakona utvrđeni osnovni kriteriji za zaštitu bilo prirodnih ili kulturno povijesnih cjelina.

3.4.1.1. Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa

Obavljenim obilaskom područja Općine u listopadu mjesecu 2002g. utvrđeno je da su se izvorni prirodni resursi ocuvali u kompleksima nizinskih šuma, livada i uz vodotoke Beravu i Bosuta. U tom dijelu ocuvane su i vlažne šumske livade kao i manje prirodno vlažne cjeline unutar poljodjelskih površina na kojima su se razvile biljne vrste i zajednice koje prirodno obrastaju vlažna staništa i koja upotpunjuju biološku raznolikost prostora Općine. Iako su to manje površine one su vrijedne pa ih treba zadržati i ocuvati. S gledišta zaštite prirode nema elemenata da se pojedine prirodne cjeline zaštite temeljem *Zakona o zaštiti prirode* a niti su pojedini dijelovi prirode izdvojeni i predloženi za zaštitu u PPŽ.

3.4.1.2. Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom

Prostornim planom trebalo bi štiti elemente koji cine prepoznatljiv prirodni i kultivirani krajobraz. Cilj zaštite prirodnih i krajobraznih vrijednosti pojedinog područja je da se izvorni krajobrazi ocuvaju u što većoj mjeri, a tamo gdje su narušene prirodne i estetske vrijednosti treba sanirati odgovarajućom mjerom. Za prostor općine Gradište vrijedno je prostornim planom ocuvati prepoznatljivu sliku krajobraza, što znaci ocuvati osnovne i dominantne prirodne i graditeljske elemente i njihovu zastupljenost i raspored u prostoru i to :pojaseve šuma, livada oranicne površine i tradicionalnu sliku slavonskoga naselja. Sliku kao i strukturu slavonskoga sela treba ocuvati zadržavanjem karakteristicnih gabarita (tlocrtnih i visinskih) arhitektonskih oblika i upotrebom odgovarajucih građevnih materijala kao i uređenjem građevnih parcela.

Mjerama prostornog plana zaštititi pojaseve šuma obuhvacajući i livade u kategoriji: **osobito vrijedan prirodni krajobraz** – potez šuma Jelje, Vrcano, Jošava, Zapadne Kusare. Mjere zaštite koje se trebaju provoditi u svrhu ocuvanja današnje slike krajobraza su:

- šumske površine se ne mogu smanjivati niti prenamijeniti za druge svrhe ili potrebe,
- izbjegavati širenja naselja tik do šuma,
- šumama gospodariti na način da se osigura podmladak i obnova sastojine,
- voditi računa o regulaciji vodotoka kojim se mijenja nivo podzemnih voda koje nepovoljno utječe na razvoj sastojine hrasta lužnjaka,
- voditi računa o primjeni gnojiva i kemijskih sredstava na poljoprivrednim površinama uz šumska tla,
- izbjegavati širenje izgradnje na plodnim tlima kao i lociranje poljoprivrednih industrijskih pogona.

3.4.2. ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

3.4.2.1. Zaštita kulturno povijesnih vrijednosti - identifikacija te popis kulturnih dobara

Za potrebe izrade ovog Plana izradena je Konzervatorska podloga kojom su inventarizirana i vrednovana nepokretna kulturna dobra općine Gradište. Nepokretna kulturna dobra popisana su prema vrstama i podvrstama. Osnovna podjela prema vrstama nepokretnih kulturnih dobara je sljedeća:

- 1.0. **povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja,**
- 2.0. **povijesne građevine i sklopovi,**
- 3.0. **elementi povijesne opreme prostora, tehnicke građevine niskogradnje s uređajima,**
- 4.0. **područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe,**
- 5.0. **arheološka lokaliteti i nalazišta,**
- 6.0. **krajolik ili njegov dio što svjedoči o covjekovoj prisutnosti u prostoru.**

Nepokretna kulturna dobra navedena u Popisu koji slijedi, podliježu pravima i obvezama *Zakona o zaštiti kulturnih dobara*, a kulturno povijesne vrijednosti lokalnog značenja štite se mjerama Prostornog plana. Status zaštite kulturnih dobara Općine obuhvaćen je sljedećim kategorijama:

- R** kulturno dobro upisano u Registar nepokretnih kulturnih dobara
P preventivno zaštićeno kulturno dobro
E/PR evidentirano kulturno dobro/prijedlog za upis u Registar
ZPP kulturno povijesne vrijednosti lokalnog značaja/zaštita prostornim planom.

Povijesne građevine i sklopovi koji imaju pravni status registriranog kulturnog dobra pripadaju vrsti arheoloških, civilnih i memorijalnih građevina. Evidencijom i vrednovanjem zatečenih kulturno povijesnih vrijednosti u prostoru, sukladno suvremenim europskim nacelima i standardima zaštite, predložene su za zaštitu i sljedeće vrste: gospodarske i industrijske, tehnicke građevine s postrojenjima, te grobne – memorijalne građevine i obilježja. Povijesne građevine i graditeljski sklopovi vrednuju se kategorijama: 1 (nacionalnog), 2 (regionalnog), 3 (lokalnog) značaja. Na području općine Gradište nema kulturnih dobara koje bi bile vrednovane kao 0 kategorija, internacionalnog značaja. Za Registar - Listu kulturnih dobara nacionalnog značaja temeljem dosadašnje valorizacije ne predlaže se ni jedno kulturno dobro. U tabelarnom prikazu iskazan je vrijednosni sustav koji proizlazi iz stručnih kriterija vrednovanja kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti. Dosada, ni jedna povijesna cjelina na području općine nije bila zaštićena zakonom¹. Obradom terena ustanovljeno je da je na području obuhvata ovoga Plana jedino povijesno naselje seoskih obilježja Gradište, te da ono ima svojstva kulturnog dobra. Sukladno njegovim kulturno povijesnim obilježjima, stupnju ocuvanosti pripadajućih povijesnih, prostornih i graditeljskih struktura, ali i kvaliteti neposrednog pejzažnog okruženja, vrednovano je kategorijom 2, dakle regionalnog značaja. Slijedom suvremenih zamisli o zaštiti nepokretnih kulturnih dobara², uveden je i pojam kulturnog krajolika, (*cultural landscapes*) kojeg cine topografski definirana područja u kojima je narocito izražen kvalitetan suživot graditeljskog naslijeđa i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, a kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti. Kultivirani krajolik (kao dio sveukupnog kulturnog krajolika) podrazumijeva područja oblikovana ljudskom rukom tijekom povijesti, ocuvana do danas, a svjedoče o covjekovoj prisutnosti u prostoru. Razlikujemo sljedeće vrste:

¹ Zakon o zaštiti i ocuvanju kulturne baštine, NN 69/99.

² *Cultural Landscapes of Universal Value*, Stuttgart, New York, UNESCO, 1995

- namjerno **kreiran krajolik**, stvoren covjekovim djelovanjem, a podrazumijeva parkove, perivoje i vrtove, stvorene iz estetskih razloga, vezane uz religijske ili druge monumentalne gradevine
- **krajolik nastao organskim putem**, višestoljetnim djelovanjem društvenog, gospodarskog, administrativnog ili religijskog poticaja na svoj prirodni okoliš. Razlikujemo **fosilni krajolik**, u kojem je evolucijski proces u nekom trenutku prošlosti došao do kraja i **kontinuirani krajolik** koji je zadržao djelatnu društvenu ulogu u suvremenom društvu, usko povezanu s tradicijskim načinom života. To je krajolik u kojem je evolucijski proces još uvijek u tijeku, a istovremeno još uvijek pruža materijalne dokaze svoje evolucije kroz vrijeme (poljodjelski krajolik).

TABELARNI PRIKAZ NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA SISTEMATIZIRAN PO VRSTAMA

1.0. POVIJESNA NASELJA

1.2.	Povijesno naselje seosko gradskih obilježja	Status zaštite	Prijedlog kategorije
1.2.1	Povijesno središte naselja Gradište	E/PR	3 lokalni znacaj

2.0. POVIJESNE GRAĐEVINE I SKLOPOVI

2.2.	Crkve i kapele	Status zaštite	Prijedlog kategorije
2.2.1	Župna crkva sv. Franje Asiškog, Gradište	E/PR	2
2.2.2.	Grobna kapela, Malo brdo, Gradište	ZPP	3 lokalni znacaj

2.3.	Kapele poklonci	Status zaštite	Prijedlog kategorije
2.3.1	Kapela poklonac Sveti križ, Gradište	ZPP	3 lokalni znacaj
2.3.2	Kapela poklonac, Gradište	ZPP	3 lokalni znacaj
2.3.3	Križni put, Malo brdo, Gradište	ZPP	3 lokalni znacaj

2.4.	Gradevine javne namjene	Status zaštite	Prijedlog kategorije
2.4.1	Zgrada stare škole, Gradište	ZPP	3 lokalni znacaj
2.4.2.	Zgrada željezničke postaje, Gradište	ZPP	3 lokalni znacaj

2.5.	Stambene gradevine	Status zaštite	Prijedlog kategorije
2.5.1	Gradište, brace Radica 80, stambena tradicijska kuca	R412	2 regionalni znacaj
2.5.2	Gradište, brace Radica 90, stambena tradicijska kuca,	E/ZPP	3 lokalni znacaj
2.5.3	Gradište, kralja Zvonimira 94, stambena tradicijska kuca,	E/ZPP	3 lokalni znacaj
2.5.4	Gradište, Vladimira Nazora 6, stambena tradicijska kuca,	E/ZPP	3 lokalni znacaj
2.5.5	Dretvicev stan, Žirovacke grede, tradicijska stambena kuca	E/ZPP	3 lokalni znacaj

4.0. MEMORIJALNA PODRUČJA I OBILJEŽJA

4.0.	Memorijalna podrucja i obilježja	Status zaštite	Prijedlog kategorije
4.0.1	Gradište –Rudine, salaš M. Stojanovica, NOB spomenik	R 412	2 regionalni znacaj
4.0.2	Gradište, spomenik NOB-a na željeznickoj stanici	ZPP	3 lokalni znacaj
4.0.3	Gradište , spomen bista J. Lovreticu,	ZPP	3 lokalni znacaj
4.0.4	Gradište, mjesno groblje,	ZPP	3 lokalni znacaj

5.0. ARHEOLOŠKI LOKALITETI I ZONE

5.0.	Arheološki lokaliteti i zone	Status zaštite	Prijedlog kategorije
5.0.1	Lokalitet Velika greda, Lazine, prapovijest	R 680	2 regionalni znacaj
5.0.2	Potencijalni lokalitet Gradište (srednji vijek)	ZPP	3 lokalni znacaj

6.0. KRAJOLIK

6.0	Krajolik	Status zaštite	Prijedlog kategorije
6.1	Gradište, okruženje naselja (Veliko brdo, Malo brdo)	ZPP	3 lokalni znacaj

ZBIRNA TABLICA NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA OPCINE GRADIŠTE

OPCINA GRADIŠTE		PRAVNI STATUS ZAŠTITE		
VRSTA KULTURNOG DOBRA	UPISANO U REGISTAR R	PREVENTIVNO ZAŠTICENO P	PRIJEDLOG ZA ZAŠTITU E/PR	LOKALNI ZNAČAJ ZPP
POVIJESNA NASELJA				
MALOGRAĐSKA	0	0	1	0
SEOSKA	0	0	0	0
UKUPNO	0	0	1	0
POVIJESNE GRAĐEVINE I SKLOPOVI				
CRKVE I KAPELE	0	0	1	1
KAPELE POKLONCI	0	0	0	3
JAVNE GRAD.	0	0	0	2
STAMBENE GRAD.	1	0	4	0
UKUPNO	1	0	5	6
MEMORIJALNA PODRUČJA I OBILJEŽJA				
MEMORIJALNA PODRUČJA I OBILJEŽJA	1	0	0	3
UKUPNO	1	0	0	3
ARHEOLOŠKI LOKALITETI I ZONE				
	1	0	0	1
UKUPNO	1			1
ZONE KRAJOLIKA				
	0	0	0	1
UKUPNO	0	0	0	1
SVEUKUPNO	3	0	6	11

3.4.2.2. Valorizacija kulturno povijesnih vrijednosti: povijesnih naselja i građevina

Povijesna naselja i njihovi dijelovi, povijesne građevine s okolišem, prirodni i kultivirani krajolici, povijesno memorijalni spomenici i arheološki lokaliteti moraju biti na stručno prihvatljiv način uključeni u buduću razvitak općine i županije. Ocuvanje kulturno povijesnih obilježja prostora podrazumijeva prije svega:

- zaštitu i ocuvanje prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;

- ocuvanje i unapređivanje održavanja i obnove zapuštenih poljodjelskih površina uz zadržavanje tradicijskog nacina korištenja i parcelacije;
- ocuvanje povijesnih trasa putova (starih cesta, poljskih putova, pješačkih staza cestom obilježenih pokloncima);
- ocuvanje dijelova tradicionalnih naseobinskih cjelina (sela, stanova) u njihovu izvornom okruženju, zajedno s povijesnom građevnom strukturom i pripadajućom parcelacijom;
- ocuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, naročito kuća i slikovitih gospodarskih građevina, kao nositelja povijesnog identiteta prostora;
- ocuvanje povijesne slike prostora koju čine volumen naselja, njegovi obrisi i završna obrada građevina te vrijednosti krajolika kojim je okruženo;
- ocuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskog (ekološkog) nacina obrade zemlje;
- ocuvanje i zadržavanje karakterističnih toponima, naziva sela, stanova, potoka i sl. od kojih neka imaju simbolička i povijesna značenja;
- ocuvanje prirodnih značajki kontaktnih područja uz povijesne građevine i sklopove, kao što su obale potoka, šume, kultivirani krajolik i sl., budući da pripadaju integralnoj (prirodnoj i kulturnoj) baštini;
- ocuvanje, istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza i lokaliteta, značajnih ne samo za povijest naselja, već i šire.

3.4.2.3. Uvjeti zaštite povijesnih naselja (ili njihovih dijelova)

Mjere i uvjeti zaštite kulturno povijesnih i prostornih vrijednosti naselja, određene su prema granicama (predjelima) zaštite i klasifikaciji povijesnih građevina - kulturnih dobara, koje se štite na temelju *Zakona o zaštiti i ocuvanju kulturnih dobara*. Mjerama zaštite utvrđuju se režimi i oblici intervencija u pojedinim zonama i za pojedine građevine. Na kartografskom prikazu **Kulturna baština** u mjerilu 1:25000 i na Planu građevnih područja u mjerilu 1:5000 ucrtane su građevine i cjeline kulturno-povijesnih vrijednosti naselja Gradište koje se štite na temelju *Zakona o zaštiti kulturnih dobara*, ali i temeljem ovoga Plana. S obzirom na stupanj ocuvanosti prostorne organizacije – matrice naselja, tradicijske arhitekture, i ocuvanosti pejzažnog okruženja vrednovano je kategorijom 3 (lokalnog značaja). Osim osnovne evidencije, potrebna je detaljna inventarizacija s obzirom na građevnu strukturu (stambene i gospodarske zgrade) i prostornu matricu, koju čini mreža putova (cesta) i pripadajuća parcelacija. Tradicijsku arhitekturu, stambenu i gospodarsku treba dokumentirati, arhitektonski snimiti i obraditi kako bi se odredili uvjeti i režimi zaštite, te način i metode obnove kojima bi se prilagodili suvremenim uvjetima življenja.

Proširenje građevnog područja naselja treba planirati na način kojim bi se zadržala homogenost njegove slike, karakteristike urbane matrice i kvalitetna ekspozicija. U planiranju širenja građevnog područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati njegov karakter s obzirom na tipološka i urbanistička obilježja. Jednako je važno očuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture, čini i pripadajuće pejzažno okruženje. Potrebe za novom gradnjom moguće je djelomice zadovoljiti i unutar postojećega građevnoga područja naselja, revitalizacijom napuštenih okućnica, odnosno dogradnjama ili prenamjenama postojećih građevina u dvorišnim dijelovima parcela.

3.4.2.4. Režimi zaštite unutar zona zaštite naselja

Sve građevne zahvate na građevinama i u prostoru povijesne jezgre naselja Gradište, označene na kartografskom prikazu kao B zona (2. stupanj) i kontaktna zona (3. stupanj) zaštite treba obavljati u skladu s kulturno povijesnim i ambijentalnim obilježjima prostora. Na povijesnim građevinama (stambenim i gospodarskim zgradama) koje su nositelji identiteta naselja potrebni su radovi konzervacije uz ocuvanje izvornog izgleda i oblikovanja uz moguće prilagodbe u interijeru, kao i neophodni radovi građevne sanacije. Gospodarske građevine, ukoliko nisu više u izvornoj namjeni moguće je prilagoditi novim zahtjevima, bilo stanovanja ili neke djelatnosti koja se može odvijati u zadanim gabaritima građevine. Unutar predjela zaštite povijesnih struktura nalaze se tradicijske građevine: stambene i gospodarske za koje se podrazumijeva režim intervencija koji uključuje: održavanje, sanaciju, rekonstrukciju i prenamjenu. Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz ocuvanje njihova vanjskog izgleda. U dodirnom predjelu povijesne jezgre, moguća je nova gradnja uz uvjet poštivanja oblika i urbanističkih obrazaca tradicijske arhitekture. Od općih konzervatorsko-urbanističkih uvjeta propisuju se sljedeći:

- zadržati karakterističan profil ulice koju čini cesta s kanalima sa strane, travnjacima s drvoredom i nogostupom uz samu građevnu liniju;
- u zelenom pojasu ulice ne dopušta se nikakva izgradnja, već tradicionalni bjelogorični drvoredi (orah, kesten, lipa) a nikako crnogorični;
- svaku novu zgradu smjestiti na tradicijskoj regulacijskoj liniji i uz uzdužnu susjednu među;
- uz ulicu postaviti zidanu ogradu s kolnom vežom;
- uličnu rasvjetu riješiti postavljanjem svjetiljki na ulična pročelja kuća, ili na drvene stupove.

U dodirnim pojasevima (kontaktnim zonama) moguće je nove građevine planirati na način da se njihovom postavom, volumenom, primjenom materijala završnog oblikovanja, kao i kvalitetom oblikovanja ne naruše kvalitetni postojeći ambijenti i vizure na njih. Svaka nova gradnja u sklopu dodirnoga predjela povijesnih struktura trebala bi polaziti s pretpostavkom stvaranja harmonične slike s njom. To znači da se pri dimenzioniranju volumena i korištenju materijala završne obrade mora voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojim položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni nesklad i konflikt. U predjelima zaštite krajolika, koje su ujedno predjeli ekspozicije naselja, ne dozvoljava se nova izgradnja, kojom bi se narušile prostorne i šire ambijentalne vrijednosti cijavog naselja ili njegove povijesne jezgre. Predjele označene kao pejzažne površine treba i nadalje održavati u toj namjeni, bez širenja građevnog područja, budući da su značajne kao prostori ekspozicije povijesnog naselja. Ovo se poglavito odnosi na područje Velikog i Malog Brda, nekad zasadenih vinogradima.

3.4.2.5. Mjere zaštite povijesnih građevina i sklopova izvan naselja

Mjere zaštite označene su prema klasifikaciji i tipologiji na kartografskom prikazu *Kulturna baština* u mj. 1:25000, a one koje se nalaze izvan prostora povijesne cjeline označene su i na karti (planu građevinskih područja) 1:5000. U zoni stroge zaštite, mogući su zahvati sanacije, rekonstrukcije i održavanja, dok se u kontaktnim zonama, uglavnom pejzažnog karaktera koje su ujedno i zone njihove ekspozicije, isključuje mogućnost gradnje. To se osobito odnosi na crkve, kapele, poklonce i građevine (stambene i gospodarske) etnološke vrijednosti. Osim utvrđivanja režima zaštite prema određenim predjelima, predviđaju se smjernice i mjere za zahvate na graditeljskom naslijeđu, kako bi se zaštitila od daljnjeg propadanja i degradiranja arhitektonskih i stilskih vrijednosti, te uključila u suvremeni život. Od opcija intervencija na građevinama, s obzirom na njihovu visoku spomeničku vrijednost kao kulturnoga naslijeđa - osobito crkve, kapele i tradicijske stambene i gospodarske građevine - predviđaju se: konzervacija, restauracija, građevna sanacija i rekonstrukcija. Svi građevni radovi na građevinama upisanim u Registar kulturnih dobara, uključujući i redovito održavanje, moraju se provoditi uz suglasnost i konzervatorski nadzor Uprave za zaštitu kulturne baštine.

Stanovi

Karakteristični su naseobinski oblik kulturne regije i zaštićenog krajolika Posavine. Iako ih je mali broj koji posjeduju povijesnu i etnološku vrijednost, treba ih održavati u svim njihovim karakteristiknim elementima: okućnice sa stambenom i gospodarskom zgradom na kojoj se u pravilu nalazi i deram.

Crkve, kapele, poklonci

Označene su na karti kulturne baštine u mjerilu 1:25000, te na Planu građevnih područja u mjerilu 1:5000 sa svojim granicama zaštite, a nalaze se u sklopu predjela zaštite povijesnog naselja. U njihovu neposrednom okruženju nije moguća gradnja ni zahvati kojima bi se mijenjali prostorni odnosi. Za sve radove održavanja i ostale građevne radove na građevinama upisanim u Registar kulturnih dobara, potrebno je ishoditi prethodnu dozvolu Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine. Uređenje okoliša treba provoditi na temelju posebnih uvjeta iste ustanove. Građevna dozvola ne može se izdati ukoliko nije udovoljeno posebnim uvjetima.

3.4.2.6. Mjere zaštite arheoloških lokaliteta

Označeni su približnom lokacijom na karti *Kulturne baštine* u mjerilu 1:25000. Radi njihove identifikacije potrebno je obaviti detaljno kartiranje i dokumentiranje, na temelju istražnih radova i rekognosciranja. Na svim rekognosciranim područjima, prije građevnih zahvata na izgradnji infrastrukture ili drugih građevina, treba provesti arheološke istražne radove (sondiranja) radi utvrđivanja daljnjeg postupka. U postupku ishodjenja lokacijske dozvole treba obaviti arheološka istraživanja.

3.4.2.7. Mjere zaštite memorijalnih područja (groblja)

Znacajna je ambijentalna cjelina mjesnoga groblja u Gradištu s kapelom, križnim putem, starim nadgrobni spomenicima i križevima. Groblje treba održavati i čuvati u okviru prostorne organizacije i karakteristične plastike nadgrobni obilježja. Potrebe za širenjem groblja treba rješavati u dijelu njegove manje ekspozicije (iza staroga groblja), uz očuvanje cjelovitosti postojećega groblja. Sve zahvate koji se odnose na obnovu i rekonstrukciju postojeće strukture groblja moguće je rješavati na način očuvanja povijesno vrijedni nadgrobni spomenika i hortikulture obrade.

3.4.2.8. Mjere zaštite kulturnog krajolika

U područjima kultiviranog i prirodnog krajolika nije moguća nova gradnja, kako bi se očuvale vrijedne vizure na povijesne građevine i naselja i ne bi umanjila njihove temeljne vrijednosti.

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

U okviru Općine uspostavljen je složen sustav infrastrukture. Prometni i elektroenergetski sustav dva su sustava koji su razmjerno najznacajnije fizički i vizualno prisutni u prostoru. Ostale sustave, u smislu prostornih posljedica možemo smatrati manje važnim.

3.5.1.1. Cestovni promet

Cestovni promet u Općini planiran je na tri razine i to na: državnoj razini, na županijskoj razini i na lokalnoj, općinskoj razini. Prometni sustav na državnoj razini određen je *Strategijom* i *Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske* Navedenim dokumentima određeni su glavni smjerovi cestovni komunikacija u Republici Hrvatskoj, a temeljem toga uvršteni su u *Strategiju prometnog razvitka Republike Hrvatske* (NN 139/1999.) koja je odredila i prioritete prema značenju pojedinog smjera u cestovnoj mreži.

Postojeća cestovna mreža dijelom je nastala na trasama postojećih makadamskih cesta, a modernizacija se svodila na polaganje asfaltnih slojeva na postojećem podlogu. Nepovoljno stanje pogoršala su ratna razaranja cestovne mreže i pratećih građevina te prometno preopterećenje prometnica. Sukladno gospodarsko-razvojnim, strateško-sigurnosnim, demografskim i ostalim interesima, razvoj cestovne mreže treba omogućiti višu razinu prometne usluge u povezivanju svih područja. Neposredne mjere gradnje su modernizacija i rekonstrukcija i proširenje postojeće mreže cesta poboljšanjem horizontalnih i vertikalnih elemenata ceste i pojačanjem kolničke konstrukcije (narocito se to odnosi na državnu cestu D55 za koju se planira izgradnja odvojenog kolnika za drugi smjer) te redovito i pravovremeno održavanje.

Na području Općine nalazi se samo jedna državna prometnica i to **D-55** koja prolazi istočno od naselja Gradište koja povezuje Vukovar (Borovo) sa cestovnim granicnim prijelazom kod Županje. Za nju je predviđena gradnja istocnog kolnika tako da bi postala prometnica sa dva odvojena kolnička smjera. Kod spoja ove prometnice sa županijskom cestom Ž 4222 Planom je predviđen je prometni cvor u dvije razine. Planom je također predviđena izgradnja mjesne obilaznice sa zapadne strane, koja bi ujedno povezivala lokalnu prometnicu L 46020 sa županijskom Ž 4170 na sjevernu naselja Gradište. Kako je navedeno u prvom poglavlju, prostorom Općine prolaze dvije županijske prometnice i to:

- Ž 4170 – Vinkovci (D46) – Cerna – Gradište – Županja (D55) te
- Ž 4222 – Gradište (Ž4170) – D55.

Prometni sustav cesta na lokalnoj razini sastoji se od slijedećih prometnica:

- **L-46020** (Gradište – željeznička postaja)
- **L-46023** (D55 – Privlaka (Ž 4193))
- **L-46024** (D55 - Ž4172)

Na razini lokalne cestovne mreže ponajprije treba planirati modernizaciju i tehničko opremanje cesta, gradnju nogostupa u naseljima i biciklističkih staza, uređenje pješackih prijelaza na križanjima, a sve u skladu s očekivanim budućim intenzitetom prometa. Pješacke i biciklističke staze treba graditi tako da se omogući kvalitetno povezivanje svih dijelova naselja, a posebno dostupnost javnim zgradama – upravi, obrazovanju, zdravlju, crkvama, grobljima i športskim građevinama te putničkim stanicama autobusa i željeznice. Posebna pozornost treba se posvetiti planiranju i izgradnji prometne mreže unutar planiranog gospodarskog područja "Ambarine".

3.5.1.2. Željeznički promet

Prometni sustav na državnoj razini određen je *Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske*. Navedenim dokumentima su određeni glavni smjerovi i željeznickih komunikacija u Republici Hrvatskoj, a temeljem toga uvršteni su u *Strategiju prometnog razvitka Republike Hrvatske* (NN br. 139/99) koja je odredila i prioritete po značenju u željeznickoj mreži pojedinog željeznickog smjera.

Prostorom Općine prolazi željeznicka pruga iz smjera Vinkovaca prema Županji. Na području Općine Gradište nalazi se željeznicko stajalište Gradište. Postojeći cestovni prijelaz prometnice kao nastavak lokalne L 46020 i dalje se zadržava kao prijelaz u jednoj razini.

3.5.1.3. Pošta i telekomunikacije

Na području Općine postoji poštanski ured 32273 i to u jedinom općinskom naselju Gradište. Planom se ne planira proširivanje poštanskog sustava u Općini. Poštanski sanducici nalaze se u svim dijelovima Općine.

Sustav telekomunikacija dosegao je primjerenu razinu koja omogućuje kvalitetno uključenje u europske i svjetske sustave, a TKC Vukovar vrlo uspješno prati svojim razvojnim planovima planove gospodarskog razvoja općina. Plan razvoja TK infrastrukture obuhvaća TK mrežu i komutaciju. Županijski prostorni plan daje temeljne smjernice sveobuhvatnog razvitka telekomunikacija u Vukovarsko-srijemskoj županiji i svim općinama. U planiranom razdoblju kontinuirano će se vršiti modernizacija TK mreže u dijelovima Općine gdje je još to potrebno. Na području Općine postoji telekomunikacijska infrastruktura u svom osnovnom vidu koji se sastoji od uređaja za komutaciju (područne centrale), prijenosnog puta (telekomunikacijska mreža) i krajnjih korisnika u smislu telefonskih priključaka. Područna centrala postoji u Gradištu. Plan razvoja TK infrastrukture obuhvaća TK mrežu i komutaciju. TK centri u cijeloj Republici Hrvatskoj doživjet će promjenu svog djelokruga rada ovisno o stupnju privatizacije. Županijski prostorni plan daje temeljne smjernice sveobuhvatnog razvitka telekomunikacija u Županiji.

U planiranom razdoblju nastavlja se izgradnja TK mreže u dijelovima Općine gdje još nije izgrađena. Predviđa se uvođenje optičkih kabela i u pretplatničku mrežu. Mreža će se modernizirati, odnosno izgraditi će se TK vod, koji će omogućiti i uvođenje kabelaške televizije. Mjesnu telefonsku mrežu treba izgraditi prema principu *podzemno do svakog pretplatnika* i dvije parice za svako domaćinstvo u središtu Općine, a minimum tri parice na dva domaćinstva u ostalim mjestima Općine. Potrebno proširenje postojećih kapaciteta, koje će zahtijevati funkcije u planiranim građevnim područjima naselja i gospodarstva, u svom kvantitativnom izrazu kroz kapacitete i trase odredit će se kad se budu odredili i stvarni planirani kapaciteti sukladno planovima naruditelja. Udaljenije lokacije moguće je rješavati i pomoću UPM-a (udaljeni pretplatnički modul).

Nepokretna telefonska mreža TKC Vukovar organizirana je unutar područja Županije kao tri pristupna područja: PP Županja, PP Vinkovci i PP Vukovar, od kojih su PP Vinkovci i PP Vukovar podignuti na tranzitnu hijerarhijsku razinu. U svakom pristupnom području smještena je i pripadajuća pristupna centrala tipa AXE na koju su priključeni korisnici određenog dijela jednog naselja (izravno ili posredovanjem UPS-a). Pristupna centrala komutira međusobni promet svojih korisnika, kao i polazni i dolazni županijski, međuzupanijski i međunarodni promet svojih korisnika vezanih na UPS. Razvojni planovi TKC-a Vukovar za PP Vukovar u prvom redu su usmjereni prema njevoj digitalizaciji, a sukladno dogovorima trebali bi se odvijati u dvije faze. U prvoj fazi potrebno je supstituirati sve komutacije tipa ARF i SI te bi se na taj način stupanj digitalizacije znatno povećao. Supstituciji postojećih analognih komutacijskih kapaciteta prethodi izgradnja novih, te konfiguracija postojećih mjesnih telefonskih mreža. Digitalizacija podrazumijeva supstituciju preostalih komutacijskih kapaciteta tipa ETC 90. Pristupne korisničke mreže graditi će se sukladno navedenim aktivnostima na način koji osigurava njihovim korisnicima sve komunikacijske usluge očekivane u narednom vremenskom razdoblju, s ciljem da se točka digitalizacije što više približi korisniku, pri čemu je uzeta u obzir i problematika vezana za pitanje infrastrukture za kabelsku televiziju.

U prijenosnom segmentu analognu tehnologiju gotovo je u potpunosti zamijenila digitalna tehnologija, a uz postojeće klasične i simetrične sustave na području Podunavlja izgrađena je i dobro kapacitirana svjetlovodna infrastruktura kao podloga za izvedbu brojnih digitalnih sustava prijenosa na svim razinama mreže. Osnovni ciljevi daljnjeg razvoja mreže sustava prijenosa su stvaranje kvalitetne i održive digitalne transmisijske infrastrukture za sve signale postojećih i budućih širokopojskih usluga, posebice na području Podunavlja.

U sljedećem planskom razdoblju nastaviti će se plansko uvođenje ISDN funkcija kao sastavnog dijela digitalne telefonske mreže. Uz postojeću softversku funkcionalnost, postojeće digitalne pristupne centrale biti će opremljene odgovarajućim hardverom za osnovni (BRA) i primarni (PRA) pristup. Planira se povećanje kapaciteta ISDN-a sa 64 BRA na 160 BRA, dok se kapacitet PRA neće povećati sa postojećih 4 koja su instalirana na AXE Vukovar.

U sjevernom dijelu Općine nalazi se bazna stanica telekomunikacija u pokretnoj mreži. Planom nije planirana niti jedna nova. U slučaju da će se ukazati potreba za novim baznim stanicama biti će potrebno izraditi svu dokumentaciju, uključujući i *Studiju utjecaja na okoliš* te tako utvrđenu lokaciju ozakoniti *Izmjenama i dopunama Plana*.

3.5.2. ENERGETSKI SUSTAV

3.5.2.1. Elektroenergetski sustav

U svrhu kvalitetnije opskrbe predviđa se rekonstrukcija uništenih dalekovoda i trafostanica te izgradnja novih dalekovoda u ili uz koridore postojećih te izgradnja novih trafostanica. Plan razvoja mreže prijenosa obuhvaća dovršavanje obnove oštećenih i srušenih dalekovoda i TS-a te izgradnju novih. Postizavanje kvalitetne i sigurne opskrbe električnom energijom obuhvaća radove na prijenosnoj i distributivnoj mreži te sanaciji 35 kV dalekovoda.

Prostornim planom uređenja općina (PPUG/O) uvjetuje se: određivanje smještaja građevina sustava elektroopskrbe u odnosu na građevno područje, pojaseve ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljodjelskog zemljišta i sl. uz obvezu da sve dalekovode treba graditi izvan naselja i industrijskih predjela, racionalno koristiti prostor, izbjegavati naseljen i šumovit prostor te čuvati povijesne i prirodne vrijednosti te vrijednosti krajobraza. Kapacitete postojećih dalekovoda (10(20)/0,4 i 10/0,4 kV) u okviru prostora Općine bit će potrebno dodatno proširiti, bilo pojačanjem postojećih bilo izgradnjom novih (sa 10/0,4 kV na 20/0,4 kV), a temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima naručitelja. Dalekovode u naseljima treba izgraditi podzemno. Osobitu pozornost treba obratiti na objedinjavanju pojaseva dalekovoda radi uštede i zaštite prostora. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera.

Kapacitete postojećih trafostanica (10(20)/0,4 i 10/0,4 kV) u okviru prostora Općine, temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju bit će potrebno dodatno proširiti bilo pojačanjem postojećih trafostanica (sa 10/0,4 kV na 20/0,4 kV), bilo izgradnjom novih. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima investitora. Planom je ukupno predviđena izgradnja jedne TS u krajnjem jugoistocnom dijelu naselja Gradište, te dvije TS u gospodarskom području "Ambarine".

Prema planovima Elektroprivrede za ovo područje predviđena je rekonstrukcija pojedinih dijelova zračne trase 10 kV, ukidanje i izvedba podzemnog energetskog kabela (a sve u skladu sa potrebama i širenjem građevnog područja, odnosno stvaranjem novih potrošača) na sljedeći način:

- U ulicama naselja gdje postoji izgrađena javna rasvjeta na stupovima niskonaponske zračne mreže izvedene vodičima AICe po krovnim stalcima zamijenit će se vodičima SKS X00/0-A presjeka 70 ili 35 mm² na istim krovnim stalcima;
- U ulicama gdje je koncepcija postojeće niskonaponske mreže izvedena vodičima AICe po krovnim stalcima i javna rasvjeta zidnim kracima izvest će se nova niskonaponska mreža na betonskim stupovima sa vodičima SKS X00/0-A presjeka 70 ili 35 mm² sa vodičem za priključak tijela javne rasvjete;
- Niskonaponske veze između trafostanica i prvog stupnog mjesta (početka izvoda NN) po mogućnosti treba izvesti podzemnim kablom presjeka 4x150+2,5 mm² i 4x25+25 mm², a sve zbog potreba javne rasvjete;
- U povijesnim dijelovima naselja, trgovima i parkovima (unutar naselja koja su registrirana i/ili predložena planom za registraciju kao spomenika kulture) niskonaponska mreža se mora izvesti isključivo podzemnim kablovima;

- Razvode javne rasvjete potrebno je izdvojiti iz elektroenergetskih objekata HEP-a u obliku odvojenih ormara JR kabelima napajanih iz TS-a;
- Ovisno o koncepciji niskonaponske mreže iz prethodnih tocaka, priključke treba izvesti nadzemnim i podzemnim kabelima sa osnovne niskonaponske mreže do pojedinačnih objekata.

Prostorom Općine prolazi 35 kV dalekovod Županja–Cerna, 110 kV dalekovod Vinkovci–Županja te 400 kV dalekovod Ernestinovo–Ugljenik. Razvojnim planovima Elektroprivrede Hrvatske planira se izvedba usporednog 400 kV dalekovoda s već postojećim te 110 kV dalekovod Đakovo–Županja. Sve to je urisano u Prostorni plan uređenja Općine.

3.5.2.2. Plinovod

Područje Vukovarsko srijemske Županije uključeno je u plinoopskrbni sustav Republike Hrvatske. Polazišta kvalitetnije plinoopskrbe su dovršenje izgradnje VT plinovoda, kompletiranje magistralnog VT raspleta i izgradnja plinskih redukcijskih postaja (PRP), izgradnja međumjesnih plinovoda – distribucijskih razvoda, usklađivanje koridora planirane izgradnje VT razvoda s ostalim korisnicima infrastrukturnih koridora. Izgradnja plinoopskrbnog sustava Općine od vitalne je važnosti za sve pravne i fizičke osobe unutar Općine.

Zapadnim dijelom Općine prolazi magistralni VT plinovod 50 bara *Ivankovo – MRP Županja*. Iz smjera Županje do samog središta Gradišta postavljen je visokotlačni (VT) plinovod od 12 bara (MRP Županja – MRP Gradište). Redukcijska stanica nalazi se u središtu Gradišta, a planira se izvedba još jedne tako da se izvede plinoopskrbni prsten.

Na području naselja Gradište projektirana je i većim dijelom izgrađena plinovodna mreža, koja je u potpunosti ucrtana na katastarskim podlogama. Ucrtani su digitalizirani podaci o izvedenom stanju plinovodne mreže, kao i trase projektiranih cjevovoda koji su dobiveni od ureda za katastar Županja. Budući da ti podaci nisu u cijelosti pouzdani očekuje se njihova potvrda ili korekcija od nadležnog distributera, te će se prilikom izvođenja pristupiti prethodnom iznalaženju, kako bi se postupilo prema uvjetima i iste ne bi oštetile. Eventualna križanja izvesti će se u skladu s posebnim uvjetima distributera.

3.5.3. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

3.5.3.1. Vodoopskrba

Prostor Istocne Slavonije je u okruženju rijeka Save i Dunava. Vode središnjeg prostora Istocne Slavonije prihranjuju padaline no to su male i sezonski ogranicene kolicine pa i izvorišta koja o njima ovise nisu dovoljno pouzdana. Eksploatacija tih voda je nužna zbog ekonomičnosti vodoopskrbe, ali se tim vodama ne mogu zadovoljiti značajniji ni sadašnji ni budućni vodoopskrbni zahtjevi. Kvaliteta vode na većini postojećih i potencijalnih izvorišta pokazuje povećane koncentracije: željeza, mangana, anorganskog amonijaka, metana, sumporovodika, arsena i dr. Povećane koncentracije su rezultat sedimentacijskih uvjeta tijekom nastajanja vodonosnika. Stvarne osobitosti postojećih vodoopskrbnih sustava nisu poznate izuzev na razini njihovog katastra. Opasnost od zagađenja prisutna je i na drugim crpilištima zbog nedostatka uređaja za pročišćavanje i neuređenih odlagališta otpada. Daljnja povećanja kapaciteta vodoopskrbnih sustava i potrošnje vode nepovoljno će se odraziti na zagađenje vodotoka ukoliko se pravovremeno ne pristupi izgradnji uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Zapadnim dijelom Općine prolazi magistralni vodovodni cjevovod *Cerna – Županja*. Na području naselja Gradište izgrađena je vodoopskrbna mreža kao sastavni dio javnog vodoopskrbnog sustava. Ucrtani su digitalizirani podaci o izvedenom stanju vodoopskrbne mreže, kao i trase projektiranih i nužnih cjevovoda za normalan novoplaniranih građevnih (gospodarskih područja). Budući da ti podaci nisu potpuno pouzdani očekuje se njihova potvrda ili korekcija od nadležnog distributera, te će se prilikom izvođenja pristupiti prethodnom iznalaženju, kako bi se postupilo prema uvjetima i iste ne bi oštetile. Eventualna križanja izvesti će se u skladu s posebnim uvjetima distributera.

U središtu Gradišta, kao jedinom naselju Općine, izvedeno je vodocrpilište u strogoj središtu naselja. Pored njega planira se izvedba uređaja za pročišćavanje pitke vode. Potrebno je dodatno zaštititi vodocrpilište koje ugrožavaju okolna izgradnja i infrastrukturni koridori.

Rješenje vodoopskrbe Vukovarsko-srijemske županije temelji se na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije predviđa se izgradnja cjelovitog sustava vodoopskrbe

županije kojim bi se postupno povezala sva naselja. Time bi se omogućila opskrba kvalitetnom vodom. Građenje ovog sustava pretpostavlja postupno širenje mreže od glavnih izvorišta (Vukovar, Ilok,) te izvorišta u susjednim županijama do većih i potom manjih naselja.

Temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju bit će potrebno dodatno proširiti kapacitete bilo pojačanjem postojećih, bilo izgradnjom novih. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima narucitelja.

Crpljenje voda mora biti takvo da se spriječilo ulaženje ispod razine ravnoteže njihova prihranjivanja i ukupnog rashoda. Na razini aktualnih potreba za vodom treba uz potrebe dokapacitiranja i predvidjeti mjere za popravak kakvoće vode. Nužna je ugradnja uređaja za uklanjanje i smanjivanje koncentracije štetnih sastojaka na svim postojećim i planiranim crpilištima, a što nadalje upućuje na prostornu koncentraciju takvih uređaja i na razvitak cjelovitog sustava vodoopskrbe Županije.

3.5.3.2. Navodnjavanje zemljišta

Male količine i nepovoljan raspored oborina u tijeku godine na središnjem i južnom području Županije nalaže potrebu izradu gospodarstvenog plana natapanja. S vodnogospodarskog stajališta postoji mogućnost navodnjavanja poljodjelskih površina te ju je potrebno istražiti posebno istražiti.

3.5.3.3. Opskrba vodom ribnjaka

Osnova slatkovodnog ribarstva ovog dijela Vukovarsko srijemske županije su šaranski ribnjaci - značajni korisnici voda. Razvoj ribnjakarstva ovisi o mogućnosti opskrbe ribnjaka dovoljnim količinama kvalitetne vode. Raspoložive količine mogle bi se povećati akumuliranjem vode u slivu, no to iziskuje znatno veća ulaganja. Razvoj ribnjakarstva na području općine može se razvijati samo ako se riješi problem zaštite od zagađenja prirodnih vodotoka.

3.5.3.4. Zaštita voda

Zaštita voda od onečišćenja zahtijeva optimalan (tehnički i financijski) način eliminacije ili smanjivanja izvora onečišćenja na dozvoljene količine. Onečišćenja voda nastaju ispiranjem onečišćenih površina, ispiranjem poljodjelskih površina onečišćenih sredstvima za zaštitu bilja i umjetnim gnojivima, gnojivima i prirodnim zagađenjima - erozijom i ispiranjem tla i sl. Onečišćenja mogu nastati i uslijed nepravilnog korištenja, kvarova i težih oštećenja uređaja i proizvodne opreme, u transportu opasnih tvari i sl. Jedan od najugroženijih vodotoka na području Općine je svakako Bosut, kao jedna od pritoka rijeke Save. Budući da Sava u najvećoj mjeri utječe na vodostaj podzemnih voda to su i opasnosti od njihova zagađenja vrlo velike.

Problem je u nekvalitetnom i nedovoljno organiziranom građenju sustava odvodnje, a posebno u nepostojanju uređaja za pročišćavanje onečišćenih voda. U pravilu zaštita voda od zagađenja bitno zaostaje za vodoopskrbom, a uvođenjem vodovoda bitno se povećavaju količine potrošnje vode pa time i količine otpadnih voda koje se bez pročišćavanja upuštaju u vodotoke. Vode su ugrožene i odlaganjem komunalnog i ostalog otpada na neuređenim deponijima što je velika opasnost za onečišćenje voda. Septičke i sabirne jame kucanstava i industrije povećavaju zagađenje i opasnost zagađenja podzemnih voda. Prioritetni ciljevi i mjere zaštite voda su:

- sacuvati vode koje su još čiste (posebno podzemne vode) kao rezerve za opskrbu vodom,
- sanirati ili ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do ugrožavanja ili zagađivanja vode za pice na postojećim ili planiranim izvorištima vode,
- očuvati kvalitetu voda tamo gdje ona zadovoljava propisane kriterije, provođenjem i održavanjem mjera zaštite te kontrolom rada izgrađenih objekata i uređaja za pročišćavanje zagađenih voda,
- zaustaviti trend pogoršavanja kvalitete podzemnih i površinskih voda tamo gdje je ona narušena i poboljšati je izgradnjom potrebnih uređaja za pročišćavanje zagađenih voda,
- kod novih gradnji izvršiti propisane mjere zaštite voda,
- osigurati poboljšavanje ekoloških funkcija vode tamo gdje su narušene do postizanja propisane kvalitete,
- ostvariti održiv razvoj u kojem će racionalno korištenje resursa prostora osigurati očuvanje kvalitete voda i zdravlja ljudi,
- zaštitu voda treba primjenjivati globalno - kod svakog zahvata treba ocijeniti utjecaj na širi prostor kao i posljedice zagađenja prostora većim brojem zagađivača,

- provoditi mjere zaštite voda i graditi uređaje za pročišćavanje otpadnih voda prema prioritetima usklađenim s gospodarskim mogućnostima,
- glede ograničenih financijskih mogućnosti dati prioritet mjerama zaštite kojima se postižu veći učinci zdravstvene i ekološke koristi.

Mjere zaštite voda i odvodnje otpadnih voda općinskog značaja su slijedeće:

- na području općine treba utvrditi konceptijsko rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda uključivo raspored i uvjete izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kao i druge potrebne mjere zaštite voda od zagađivanja,
- stupanj zaštite voda utvrditi na temelju karakteristika i osobito kapaciteta prijemnika a u skladu s Državnim planom za zaštitu voda,
- izgradnja uređaja za pročišćavanje i individualnih mjera zaštite, uređenje kontroliranih deponija komunalnog otpada te sanacija izvanrednih zagađenja I. stupnja,
- provođenje mjera zaštite voda od ispiranja tla,
- zagađenja voda otpadnim vodama s prometnicama,
- brižljivo gospodarenje komunalnim i posebnim otpadom,
- izvore ili uzroke zagađivanja treba uklanjati, sprječavati, odnosno zagađivanje smanjivati na mjestu njegova nastajanja,
- spriječiti ili ograničiti opasnosti od nastajanja zagađenja na postojećim i potencijalnim izvorištima voda za opskrbu vodom, odnosno malim vodotocima, a gdje uslijed koncentracije zagađenja i ograničenog kapaciteta prijemnika, potrebne mjere zaštite prelaze tehničke ili ekonomske mogućnosti korisnika prostora,
- težiti izgradnji centralnih uređaja za zajedničko pročišćavanje gradskih (komunalnih) i industrijskih otpadnih voda,
- poticati gradnje pojedinačnih uređaja za prikupljanje otpadnih voda tamo gdje nema tehničkog ili ekonomskog opravdanja za izgradnju zajedničkog sustava odvodnje s centralnim uređajima za pročišćavanje,
- planovima gospodarenja vodama osigurati povećanje malih protoka voda, odnosno povećanja kapaciteta prijemnika za prijem opterećenja,
- kvalitetu površinskih i podzemnih voda treba stalno kontrolirati kao i kvalitetu *effluenta* kojima se u vode unose zagađenja,
- dati prioritet obnovi ratom oštećenih i uništenih uređaja i poduzeti mjera sanacije posebno unutar zaštitnih zona izvorišta vode za pice
- zaštitne mjere treba proširiti na cijelo slivno područje jer se velika količina pesticida, nitrata i teških kovina slijeva u rijeku Savu (povećana uporaba umjetnih gnojiva).

Aktivnosti treba usmjeriti na pripreme za gradnje lokalnih odvodnih sustava (izrada projektne dokumentacije) sukladno utvrđenoj koncepciji odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda prosječnog slavonskog naselja te mogućim modelima financiranja te izgradnje. Prioritetne aktivnosti u oblasti odvodnje su slijedeće:

- izraditi konceptijsko rješenje izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih komunalnih voda kojim će se odrediti temeljni uvjeti gradnje sustava - vrijeme gradnje, karakteristike sustava i prostorne potrebe te programski objediniti pojedinačna idejna rješenja,
- izraditi projektnu dokumentaciju kojom bi se odredili uvjeti izgradnje sustava odvodnje svih naselja u općini, a osobito uvjeta za međusobno povezivanje sustava obližnjih naselja i njihovo priključenje na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda,
- istražiti optimalne uvjete povezivanja sustava glede lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te odrediti tip uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- izgraditi sustave odvodnje i osnovne kolektorske mreže,
- ostvariti sustav zbrinjavanja otpada.

3.5.3.5. Odvodnja otpadnih voda

U odnosu na lokalne prilike za kolektore je odabran koridor cestovnim jarkom, odnosno prostorom koji najjednostavnije osigurava odvodnju otpadnih voda domaćinstava i oborinskih voda sa cestovnih prometnica, te nakon izvedbe i njihovo održavanje. Od posebnih građevina za potrebe odvodnje predviđena je izvedba:

- četiri (4) crpne stanice CS1 do CS4,
- jedan (1) rasteretna građevina preljevnih mješovitih voda P1,

- ušće odvodnog kanala s rasteretnog objekta P1 u recipijent Bosut U1,
- uređaj za pročišćavanje otpadnih voda s ispuštom u recipijent kanal Bosut - Bistra.

Preljevni objekt predviđen je na središnjem dijelu sliva uz crpnu stanicu CS3 gdje je zastupljen mješoviti sustav odvodnje. Njime će se provoditi u pravilu odvodnja samo dijela oborinskih voda izloženih zagadenju sa slivnih površina cestovnih prometnica. Nakon punjenja kanalizacijske mreže i predviđenih cijevnih retencija aktivirala bi se preljerna građevina preko koje bi se odvodio "višak" oborinskih voda, odnosno razlika maksimalnog mješovitog i dvostrukog sušnog dotoka kojega u pravilu odvodimo prema uređaju za pročišćavanje otpadnih voda, odnosno:

$$Q_p = Q_{\max} - 2Q_t \quad (l/s)$$

U skladu s Idejnim rješenjem odvodnje (izrađenim od strane Hidroprojekta iz Zagreba), na predmetnom području usvojena je - VAR 2-II, koja predstavlja kanalizacijski sustav s lokacijom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda L2 uz industrijsku zonu i kanal Bosut - Bistra, primjenom kombiniranih načina odvodnje, i to tako da je za središnji dio naselja predviđen mješoviti sustav odvodnje, dok se obodna područja rješavaju polurazdjelnim sustavom odvodnje.

1. mješoviti sustav odvodnje u središnjim dijelovima naselja Gradište, s rasterećivanjem uz primjenu preljerne građevine,
2. polurazdjelni sustav odvodnje na perifernim dijelovima naselja s rijetkom izgradnjom, športsko-rekreacijskim i industrijskim zonama i s mogućnosti jednostavnog rješenja odvodnje oborinskih voda, kojim se provodi odvodnja:

Q_s otpadnih voda stanovništva (kucansko-potrošne vode),

Q_i industrijski efluenti,

Q_t "tude vode" (procjedne podzemne vode, nedozvoljeni prikljuci oborinskih i drenažnih voda)

Otpadne vode i dio najzagadenijih oborinskih voda ($2Q_t$), tlaćile bi se crpnim stanicama prema uređaju za pročišćavanje otpadnih voda naselja Gradište, dok bi se za središnji dio naselja višak mješovitih dotoka rasterećivao na lokaciji rasteretne građevine P1 i ispuštao projektiranim odvodnim kanalom 3.4 na lokaciji U1 u recipijent Bosut.

Kanalizacijska mreža (glavni kolektori s posebnim građevinama ukupne dužine oko 22,3 km i tlačni cjevovodi ukupne dužine oko 1,9 km) projektirana je duž postojećih cesta i putova do spoja na nastavnu crpnu stanicu, odnosno kolektor "1" te nastavno tlačnim cjevovodom na planirani uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, odakle se pročišćene otpadne vode ispuštaju u recipijent kanal Bosut-Bistra, uvažavajući pri tome sljedeće postavke:

- za središnje dijelove naselja Gradište predviđena je izgradnja mješovitog sustava s rasterećivanjem, kojim se uz otpadne, odvode i oborinske vode
- za periferne dijelove naselja gdje je većim dijelom osigurana odvodnja oborinskih voda cestovnim jarcima neposredno u vodotok predviđena je izgradnja polurazdjelnog sustava odvodnje, kojim se odvode kucansko-potrošne vode od stanovništva, industrijski efluenti i tzv. "tude" vode, te najzagadeniji prvi dotoci oborinskih voda, minimalnih profila \varnothing 30 cm;
- izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (što nije predmet ovog projekta) uskladit će se sa izgrađenošću kanalizacijskog sustava. U prijelaznom periodu i dalje koristit će se već zastupljene septičke jame sa prihvatom samo preljernih - pročišćenih otpadnih voda na projektiranu kanalizacijsku mrežu. Nakon izgradnje većeg dijela kanalizacijskog sustava i uređaja za pročišćavanje pristupiti će se izdvajanju septičkih jama;
- rješavanje odvodnje i stupanj pročišćavanja otpadnih voda te ispuštanje preljernih i pročišćenih otpadnih voda u recipijent – rijeku Bosut (II kategorija) i kanal Bosut – Bistra, potrebno je uskladiti s važećim propisima.

Kanalizacija će biti projektirana kao polurazdjelni, odnosno mješoviti sustav odvodnje za prihvata otpadnih i oborinskih voda od odgovarajućeg vodonepropusnog cijevnog materijala s pripadnim brtvama. Idejno rješenje trase kanala vidljiv je na kartografskom prikazu u mjerilu 1:25000 (digitalni zapis) vezanjem na koordinatni sustav.

Trasa kojom će se polagati novi projektirani kanal u pravilu je javna površina - cestovni jarak, pješačka komunikacija ili prometnica, uvažavajući pri tome ostale postojeće i projektirane podzemne infrastrukturne instalacije za koje će se osnovom ovog idejnog rješenja ishoditi mišljenja, posebni uvjeti odnosno suglasnosti.

Za ostale dionice koje idu izvan javnih površina potrebno je utvrditi vlasništvo i ishoditi suglasnost za gradnju kanalizacije.

Kanalizacija će se polagati na dubinama koje osiguravaju gravitacijsku odvodnju, a koje određuju lokalne prilike vodeći pri tome računa o ekonomičnim dubinama polaganja, dopuštenim minimalnim brzinama otjecanja u kanalima, razmacima kontrolnih okana i drugim relevantnim činiteljima bitnim za održavanje kanalizacijskog sustava.

Radi redovitog održavanja, kontrole i čišćenja kanala, izvest će se kontrolna (revizijska) okna velicine 170x150 cm i to na horizontalnim lomovima trase i propisanim udaljenostima. Prilikom projektiranja kanala uzeti će se u obzir svi hidrotehnički parametri, sanitarno tehnički principi, te važeće norme i standardi za izgradnju javne kanalizacije.

3.5.3.6. Zaštita od štetnog djelovanja voda

Opcinski prostor pripada slivnom području Bosuta, odnosno Save. Na području općine ne planiraju se veći zahvati, a važno je provoditi kvalitetnije održavanje te nadzor nad nedozvoljenim zatrpavanjem kanalske mreže. Paralelno sa izgradnjom sustava za zaštitu od poplava treba nastaviti s regulacijom i uređenjem korita vodotoka, izgradnjom objekata za redukciju velikih voda pritoka te obnavljanjem crpnih uređaja.

Zaštita od erozija i bujica

Stalnom obradom poljodjelskih površina te zbog još uvijek značajnih šumskih površina vanjski tragovi erozijskih procesa se brzo maskiraju premda je prisutan proces stalnih polaganih slabljenja proizvodne sposobnosti tla i smanjenja pedološkog sloja. Dobri rezultati u zaštiti zemljišta od erozije, mogu se postići u prvom redu primjenom gospodarsko-bioloških mjera, a manje izgradnjom građevinskih objekata. Temeljne smjernice za sprječavanje i sanaciju erozije i bujica su: izrada vodnogospodarskih osnova slivova, istraživanja i mjerenje erozijskih pojava na terenu, dugoročno planiranje zajedničkog rješavanja zaštite od erozija sa šumarstvom, poljodjelstvom i drugim zainteresiranim institucijama, organizirana izrada i vođenje katastra bujica u sklopu vodnogospodarskog katastra - karte bujicnih tokova i erozija, rješavanje problema zaštite od štetnog djelovanja poplavnih voda, a naročito zaštite područja vodnih akumulacija, izvođenje radova na uređenju bujicnih slivova i zaštititi zemljišta od erozije, osiguranje redovnog održavanja i iskorištavanje izgrađenih protuerozijskih sustava i objekata, intenzivna suradnja s organizacijom šumarstva, poljodjelstva i vodnog gospodarstva s ciljem zabrane sjece i šuma na vodom ugroženim područjima.

Melioracijska odvodnja

Prirodni uvjeti zbog kojih može doći do pojave viška vode na zemljištima poljodjelske proizvodnje su oblik reljefa, nepropusnost tla, hidrogeološka obilježja, velike količine oborina te plavljenja vodotocima koji prolaze kroz područje. Osobitu pozornost treba obratiti na regulaciju vodozračnog režima Save te postaviti takve parametre koji će optimalno zadovoljiti potrebe poljodjelstva i šumarstva. Za korištenje poljodjelskih površina od presudne je važnosti zaštita površina od poplava i stupanj provedenih hidromelioracijskih radova.

Odvodnja poljodjelskih površina na području općine je zadovoljavajuće riješena, premda teškoće održavanja hidromelioracijskih sustava u poslijeratnim godinama bitno ugrožavaju njegove funkcije. Odvodnja nizinskog dijela Općine polja vrši se gravitacijski u Savu. Dio Vukovarsko-srijemske županije koji pripada slivu Bida i Bosuta u sadašnjem stanju uredenosti omogućuje odvodnju s pretežnog dijela poljodjelskih površina. Iskopana je osnova i detaljna kanalska mreža te je cijelo područje meliorirano na poljodjelskim površinama. Stupanj uredenosti sustava je razlicit. Potrebno je postupno obnavljati sustav, osigurati njegovo redovito održavanje te na odgovarajući način riješiti problem obnove i izgradnje sustava odvodnje na privatnom zemljištu. Izgradnjom kanala Dunav - Sava pa tako i spajanjem Vuke i Bosuta doći će do povezivanja vodnih režima dvaju slivnih područja - Dunava i Save. Povezivanjem slivova steci će se uvjeti za kontrolu vodnog režima na području zahvata kanala.

3.6 POSTUPANJE S OTPADOM

Zbrinjavanje komunalnog otpada ustrojava se na županijskoj i općinskoj razini uz obveznu primjenu preventivskih i sanacijskih mjera. Nekontroliranim odlaganjem komunalnog i opasnog otpada ugrožava se stanje podzemnih voda što može imati nepovoljne posljedice na zdravlje ljudi. Odlaganjem rješavanja i sanacije postojećih smetlišta i odlaganjem donošenja odluke o izgradnji nadziranih odlagališta otpada problem se

umногоstručuje i postaje teže rješiv. Postojeca neuređena smetlišta u Opcini treba sanirati i nadzirati u smislu zabrane njihova korištenja.

Prostornim planom Županije otvorena je mogućnost građenja odlagališta komunalnog otpada u Opcini Stari Jankovci i time se otvara mogućnost da to bude i potencijalna lokacija županijskog odlagališta otpada. Odabran je prostor i izvršena su prethodna ispitivanja lokacije odlagališta otpada. Odlagalište se nalazi na izdvojenom dobro pristupačnom mjestu na kojem su tla niske kvalitete i nisu povoljna za poljodjelstvo. Realizaciju zbrinjavanja otpada treba provesti etapno uspostavom sustava odabranog broja većih kontroliranih deponija otpada, zatvaranjem i sanacijom svih ostalih deponija, realizacijom sustava deponiranja koji uključuje i izgradnju građevine za obradu i skladištenje otpada. Potrebno je izraditi program zbrinjavanja otpada za koji obuhvaća:

- program zbrinjavanja otpada koji će utvrditi način prikupljanja i lokacije za privremena odlagališta otpada te zatim predložiti dinamiku realizacije rješenja zbrinjavanje komunalnog otpada,
- pristupiti realizaciji programa zbrinjavanja otpada uspostavom mreže prikupljališta, skladišta te trajnog odlagališta otpada,
- uključiti sve proizvođače otpada u Opcini u jedinstven sustav zbrinjavanja otpada, pozvati proizvođače otpada u širem okruženju da se koriste općinskim odlagalištem i time racionalizirati troškove građenja i održavanja odlagališta.

Za tekući otpad predviđa se izgradnja kanalizacijske mreže s uređajima za precišćivanje otpadnih voda, a po njihovoj izgradnji vrijediti će slijedeće obveze:

- kad se na dijelu građevinskog područja izgradi javna kanalizacijska mreža i ako postoje za to tehnički uvjeti, postojeće stambene i ostale građevine se moraju priključiti na nju;
- ako na dijelu građevinskog područja na kojem će se graditi građevina postoji javna kanalizacijska mreža, stambene i druge građevine moraju se priključiti na nju;
- tamo gdje se neće biti moguće priključiti na kanalizacijski sustav ili do njegove izgradnje otpadne vode iz domaćinstva moraju se prije ispuštanja u okoliš pročišćavati metodom autopurifikacije u zatvorenim i višedijelnim nepropusnim septičkim jamama, a kruta tvar organizirano odvoziti na uređenu deponiju;
- otpadne vode iz gospodarskih zgrada u domaćinstvu s izvorom zagađenja i gospodarskih postrojenja moraju se (i prije izgradnje kanalizacijskih sustava s precišćavanjem) prije upuštanja u recipijent pročititi do stupnja na kojem se nalazi recipijent odnosno do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom Hrvatskih voda.

3.7. SPRJECAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zaštita okoliša postiže se: predviđanjem, procjenom, sprecavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, zaštitom i uređenjem izuzetno vrijednih dijelova okoliša, sprecavanjem rizika i opasnosti po okoliš, poticanjem korištenja obnovljivih izvora i energije, poticanjem upotrebe proizvoda i korištenja proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš, ujednačenim odnosom zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, sprecavanjem zahvata koji ugrožavaju okoliš, sanacijom oštećenih dijelova okoliša, razvijanjem svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanjem zaštite okoliša, donošenjem pravnih propisa o zaštiti okoliša, obavještavanjem javnosti o stanju u okolišu i njenim sudjelovanjem u zaštiti okoliša, povezivanjem sustava i institucija zaštite okoliša. Zaštite okoliša temelji se na učinkovitom ocuvanju prostora i teži višoj razini kakvoće života.

Na području općine mjere zaštite okoliša treba provoditi: trajnim ocuvanjem izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ocuvanjem ekološke stabilnosti, ocuvanjem kakvoće žive i nežive prirode i racionalnim korištenjem prirode i njenih dobara, ocuvanjem i obnavljanjem kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza te unapređenjem stanja okoliša i osiguravanjem boljih uvjeta života. Posebno se to odnosi na planiranje namjene i određivanje uvjeta korištenja prostora s ciljem zaštite prostora od prekomjernog izgrađivanja i neracionalnog građenja, gradnju infrastrukturnih sustava i sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje otpada i građenje odlagališta otpada, zaštitu zraka, zaštitu tla i drugog. Treba uspostaviti sustav podataka o prostoru kao podlogu za pravovremeno i objektivno izvješćivanje o stanju u prostoru te za donošenje odluka o programima njegovog uređenja. Ugroženi dijelovi okoliša su osobito slijedeće kategorije i područja:

- okoliš i neposredan prostor gospodarskih zona;
- kvalitetna poljoprivredna tla;

- kulturno-povijesni spomenici;
- građevine puckog graditeljstva, svojstvena tipologija i matrica naselja;
- prostori postojećih i neuređenih odlagališta otpada;
- krajolici, prirodni, kultivirani i kulturni.

Smjernice za njegovu zaštitu obuhvaćaju razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskoj zoni, ali i na drugim mjestima prethodno procistiti na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene planovima zaštite okoliša za svakog pojedinog zagađivaca. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja. Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na uređaju za pročišćavanje, koji treba ispuštati otpadne vode II razine. Potrebno je izraditi program zaštite okoliša koji sadrži:

1. stanje onečišćenja okoliša s evidentiranjem izvora zagađenja okoliša,
2. izraditi prostorni prikaz zagađivaca i utvrditi karakteristike emisija,
3. odrediti mjere za sprječavanje nastajanja onečišćenja,
4. odrediti subjekte koji će provoditi zaštitu,
5. odrediti smjernice za ocuvanje i zaštitu,
6. odrediti provedbu interventnih mjera i posebno hitno izraditi projekt zbrinjavanja otpada.

Planom su, zbog zaštite i unaprjeđenja okoliša, utvrđena osobito vrijedna područja prirode, koja se stavljaju pod poseban režim zaštite. Zaštita prostora obradena je u ovom tekstu Plana i prikazana je na grafičkim listovima označenim brojem "3". Oni obrađuju, vrednuju i kategoriziraju elemente prirodnih i kulturnih vrijednosti područja Općine. Osobito je nužno provesti odgovarajuću zaštitu prostora uz trasu auto-ceste od mogućih havarija i izlivanja opasnih tvari u podzemlje. Smjernice za zaštitu i revitalizaciju graditeljskog naslijeđa dane su u Odredbama za provođenje, a na grafičkim listovima br. 4: "Građevna područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje" prostorno su određeni predjeli (zone) zaštite.

3.7.1. MJERE ZAŠTITE TLA

Zaštita tla od onečišćenja provodi se u funkciji zaštite: poljodjelskog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane te zaštita zdravlja ljudi, faune i flore. Prostornim planom utvrđene su racionalni uvjeti korištenja poljodjelskog zemljišta prvenstveno ograničavanjem prenamjene kvalitetnog zemljišta u nepoljodjelske svrhe te ograničavanjem širenja građevinskih područja.

Potrebno je izvršiti inventarizaciju stanja oštećenosti tla, razraditi sustav trajnog motrenja tala te uspostaviti odgovarajući informacijski sustav. Čuvanje tla temelji se na sustavu trajnog motrenja kojim će se prikupiti detaljne informacije procesima oštećenja i onečišćenja tala - prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo. U smislu zaštite, tla imaju slijedeće funkcije: prirodne funkcije kao što su: tla su životna osnova i životni prostor za ljude, biljke i životinje i organizme u tlu; sastavni su dio prirodnog potencijala, osobito sa svojim kružnim tokovima vode i hranjivih tvari; razgradnja, filtriranje, rezerva i pretvorba tvari; funkcija arhiva prirodne i kulturne povijesti; gospodarske funkcije: ležišta sirovina, površina za naseljavanje i rekreaciju, za biljnu proizvodnju, za ostale namjene gospodarskog i javnog korištenja, promet, opskrbu i odvodnju. Kod utjecaja na tlo potrebno je u najvećoj mjeri izbjegavati oštećenje njegovih prirodnih funkcija, te njegovih funkcija arhiviranja prirodne i kulturne povijesti. Naglašava se potreba trajne sanacije područja eksploatacije mineralnih sirovina u tijeku i po dovršenju eksploatacije. Kontrolirati treba privođenje namjeni eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, miniranih i zapuštenih poljodjelskih površina. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene planovima zaštite okoliša za svakog pojedinog zagađivaca. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja. Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na uređaju za pročišćavanje, koji treba ispuštati otpadne vode II razine.

Korisnici trasa infrastrukture trebaju koristiti zajedničke koridore uz pažljivo trasiranje vodoci racuna o vizualnom identitetu i vrijednostima krajobraza i racionalnom korištenju tla. Zaštita okoliša obuhvaća razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskoj zoni, ali i na drugim mjestima prethodno procistiti na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Budući da na području općine nema izgrađenih sustava odvodnje potrebno je naročito za sve nove gospodarske proizvodnje (industriju, servise, mini farme i sl.) izraditi projektnu dokumentaciju i izgraditi sustave odvodnje prije ili najkasnije do puštanja u rad proizvodnih kapaciteta.

3.7.2. MJERE ZAŠTITE VODA

Mjere zaštite voda provode se utvrđivanjem izvora onečišćavanja voda, ocjenom postojećeg stanja te poduzimanjem provedbenih mjera zaštite u kratkorocnom, srednjorocnom i dugorocnom razdoblju. Uvjeti zaštite voda od zagađenja propisani su Državnim planom: zaštita ocuvanje ekoloških vrijednosti prostora, zaštita površinskih i podzemnih voda od onečišćenja i unapređenje životnih uvjeta korištenjem voda. Vodni resursi određeni su planom namjene površina. Vodonosnici koji se koriste za vodoopskrbu su strateški interes od važnosti za Državu i Županiju. Površinske vode su temeljni cinitelj ekološke cjelovitosti prostora.

Donošenjem Državnog plana zaštite voda i temeljom njega Županijskog plana zaštite voda odrediti će se karakteristike područja različitih stupnjeva "osjetljivosti" na ispuštanje korištenih voda. Do donošenja ovih planova određuju se "vrlo osjetljiva" i "osjetljiva" područja u koja se ne smiju upuštati iskorištene vode: područja sanitarne zaštite postojećih i potencijalnih crpilišta, prirodni rezervati, ribnjaci i vodene površine za šport i rekreaciju. Do donošenja Županijskog plana zaštite voda potrebno je u Opcini:

- proglasiti mjere sanitarne zaštite postojećih i planiranih vodocrpilišta,
- odrediti uvjete izgradnje sustava odvodnje i izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- obvezati postojeće gospodarske subjekte (industriju, farme i sl.) da moraju izgraditi vlastite sustave za pročišćavanje otpadnih voda sukladno uvjetima zaštite okoliša i karakteristikama recipijenata,
- ograničiti izgradnju na područjima organizirane odvodnje otpadnih voda prema kapacitetima sustava, obveznom stupnju pročišćavanja i osobitostima recipijenta, a osobito uvjetovati novu gradnju gospodarskih građevina istovremenom gradnjom odgovarajućih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

3.7.3. MJERE ZAŠTITE ZRAKA

Polazište provedbe mjera zaštite zraka je uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka, koja obuhvaća gospodarske predjele i područja posebne namjene radi utvrđivanja izvora te stupnja onečišćenja zraka na okoliš. Na području Općine za sada ne postoje značajniji izvori zagađenja zraka, a ukoliko se novi izvori ostvare bit će potrebno uspostaviti sukladno Zakonu katastar emisija u okoliš, utvrditi stvarni stupanj zagađenja te provoditi stalno motrenje. Ova se obveza osobito odnosi na planirane lokacije odlagališta otpada.

3.7.4. MJERE ZAŠTITE OD BUKE

Jedinice lokalne samouprave dužne su provesti mjere praćenje razine buke izradom karte buke. Karta buke je grafički prikaz osnovnih razina buke unutar promatranog područja u kojoj ljudi rade i borave. U urbanističkim planovima uređenja (UPU) potrebno je odrediti dozvoljene razine buke.

3.7.5. MJERE ZAŠTITE FLORE I FAUNE

Zaštitu staništa u gospodarski korištenim prostorima određuju uvjeti zaštite prirode a provode ih nadležne službe za poljodjelstvo, šumarstvo, vodoprivredu, zaštitu okoliša i drugi. Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati mjere ocuvanja biološke raznolikosti. Ocuvanje biološke raznolikosti temelji se na zaštiti okoliša te osobito na ocuvanju zaštićenih dijelova prirode. Zakonom o zaštiti prirode zaštićene su pojedine biljne i životinjske vrste - rijetke vrste u Hrvatskoj i vrste za ocuvanje na što nas obvezuju međunarodni sporazumi.

3.7.6. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZA

U problem zaštite covjekove okoline ulazi i problematika zaštite ruralnog krajobraza. Proces i oblici degradacije krajobraza su: uništavanje i degradacija vegetacijskog pokrivača, zapuštanje antropogenog krajobraza te degradiranje krajobraza eksploatacijom, deponijima, deponijima građevinskog materijala. Problem se ocituje u više razina: kao vizualno-estetski - siromašenje autohtonog tradicijskog izgleda; kao ekološko-ekonomski - dovoljno neangažiranje prirodnih i stvorenih resursa društva i kao kulturološka - postupno gubljenje materijalne kulture jednog društva. Predlaže se tradicionalni ruralni pejzaž cuvati kao posebnu kulturološka, estetsku, ekološku i ekonomsku vrijednost te narocito njegove posebnosti i prostorni obuhvat.

3.	PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	1
3.1.	PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPCINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE	1
3.1.1.	PLANSKO RAZDOBLJE	1
3.1.2.	RAZVOJ I URBANIZACIJA	1
3.1.3.	SUSTAV NASELJA I RAZMJEŠTAJ FUNKCIJA PO NASELJIMA	2
3.2	UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA	2
3.2.1.	UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA	2
3.2.2.	OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA	3
3.2.2.1	Gradevna područja naselja	4
3.2.2.2	Gradevna područja za gospodarsku izgradnju	4
3.2.2.3	Gradevna područja za groblja s mrtvacnicom	5
3.2.2.4	Gradevna područja za športsko-rekreacijsku namjenu	5
3.2.2.5	Šumske površine (privatne i državne gospodarske šume)	5
3.2.2.6.	Poljodjelske površine	6
3.3.	PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI	6
3.3.1.	Gospodarske djelatnosti	6
3.3.2.	Turizam	7
3.3.3.	Lovstvo	8
3.3.4.	Društvene djelatnosti	8
3.4.	UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA	8
3.4.1.	ZAŠTITA PRIRODNOG NASLJEĐA	10
3.4.1.1.	Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa	10
3.4.1.2.	Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom	10
3.4.2.	ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA	11
3.4.2.1.	Zaštita kulturno povijesnih vrijednosti - identifikacija te popis kulturnih dobara	11
3.4.2.2.	Valorizacija kulturno povijesnih vrijednosti: povijesnih naselja i građevina	13
3.4.2.3.	Uvjeti zaštite povijesnih naselja (ili njihovih dijelova)	14
3.4.2.4.	Režimi zaštite unutar zona zaštite naselja	14
3.4.2.5.	Mjere zaštite povijesnih građevina i sklopova izvan naselja	15
3.4.2.6.	Mjere zaštite arheoloških lokaliteta	15
3.4.2.7.	Mjere zaštite memorijalnih područja (groblja)	16
3.4.2.8.	Mjere zaštite kulturnog krajolika	16
3.5.	RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	16
3.5.1.1.	Cestovni promet	16
3.5.1.2.	Željeznički promet	17
3.5.1.3.	Pošta i telekomunikacije	17
3.5.2.	ENERGETSKI SUSTAV	18
3.5.2.1.	Elektroenergetski sustav	18
3.5.2.2.	Plinovod	19
3.5.3.	VODNOGOSPODARSKI SUSTAV	19
3.5.3.1.	Vodoopskrba	19
3.5.3.2.	Navodnjavanje zemljišta	20
3.5.3.3.	Opskrba vodom ribnjaka	20
3.5.3.4.	Zaštita voda	20
3.5.3.5.	Odvodnja otpadnih voda	21
3.5.3.6.	Zaštita od štetnog djelovanja voda	23
3.6	POSTUPANJE S OTPADOM	23
3.7.	SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ	24
3.7.1.	MJERE ZAŠTITE TLA	25
3.7.2.	MJERE ZAŠTITE VODA	26
3.7.3.	MJERE ZAŠTITE ZRAKA	26
3.7.4	MJERE ZAŠTITE OD BUKE	26
3.7.5.	MJERE ZAŠTITE FLORE I FAUNE	26
3.7.6.	MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZA	26

